

Distance MBA in Tourism

Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στο νησί της Θάσου

Αικατερίνη Ελευθεριάδου

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Distance MBA in Tourism

Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στο νησί της Θάσου

Διπλωματική Εργασία η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση μεταπτυχιακού στη Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος

Αικατερίνη Ελευθεριάδου

Τριμελής επιτροπή

Βλάσση Ειρήνη Καραχάλης Νικόλαος-Γεώργιος Σαραντάκου Ευθυμία

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Ελευθεριάδου Αικατερίνη, 2024

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Πανεπιστημίου Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Περίληψη

Ο τουρισμός είναι ένας από τους μεγαλύτερους παγκόσμιους οικονομικούς τομείς που υφίσταται τεράστια ανάπτυξη τα τελευταία 60 χρόνια, φέρνοντας δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως στις αναπτυσσόμενες χώρες και συμβάλλοντας σημαντικά σε πολλές εθνικές και τοπικές οικονομίες. Αναγνωρίζεται ως ένας ιδιαίτερα ευαίσθητος στο κλίμα τομέας, ο οποίος επηρεάζεται έντονα από την περιβαλλοντική και κοινωνικοοικονομική αλλαγή. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι ο τουρισμός περιλαμβάνει την αλληλεπίδραση μεταξύ ανθρώπων και περιβάλλοντος, η αύξηση των αφίξεων τουριστών και των τουριστικών δραστηριοτήτων με το πέρασμα των ετών έχει δημιουργήσει μια αυξανόμενη πίεση στο φυσικό περιβάλλον. Τα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι παγκόσμια ζητήματα που επηρεάζουν όλο τον κόσμο και έχουν καταστεί ένα από τα πιο κρίσιμα ζητήματα. Πολλοί επιχειρηματίες του ξενοδοχειακού κλάδου έχουν αναγνωρίσει τον αρνητικό αντίκτυπο που έχουν οι επιχειρηματικές τους δραστηριότητες στο περιβάλλον και έχουν αναλάβει δράση για να μετριάσουν αυτές τις επιπτώσεις.

Ειδικότερα, στην παρούσα εργασία, μελετάται η περίπτωση της βιωσιμότητας στο νησί της Θάσου, όπου έχει χαρακτηριστεί ως ένας προορισμός εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Θα διερευνήσουμε, λοιπόν, το επίπεδο βιωσιμότητας του νησιού, την ευαισθητοποίηση των ιδιοκτητών τουριστικών καταλυμάτων ως προς την «πράσινη» ανάπτυξη του νησιού, τη συμβολή τους σε περιβαλλοντικές δράσεις, καθώς επίσης, και κατά πόσο ενεργός είναι ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην οικολογική ανάπτυξη του νησιού. Για τους σκοπούς της έρευνας, έγινε χρήση ενός σύντομου ερωτηματολογίου, όπου διανεμήθηκε αποκλειστικά και μόνο σε επιχειρηματίες τουριστικών καταλυμάτων του νησιού της Θάσου. Από τη διεξαγωγή της έρευνας προβήκαμε σε ορισμένα συμπεράσματα και προτάσεις σχετικά με την αειφορία του νησιού και τις προοπτικές πράσινης ανάπτυξης του. Συγχρόνως, πραγματοποιήθηκε μία τηλεφωνική συνέντευξη με αρμόδιο φορέα του Δήμου, προκειμένου να διασφαλίσουμε μια ολοκληρωμένη άποψη για την υφιστάμενη περιβαλλοντική πορεία του νησιού.

Κύριος στόχος της παρούσας εργασίας αποτελεί η αναγνώριση της μέχρι τώρα δράσης του νησιού στις περιβαλλοντικές πρακτικές και η κινητοποίηση των τοπικών φορέων για δραστηριοποίηση και ανάδειξη τρόπων και δράσεων που θα μετατρέψουν το νησί της θάσου σε έναν «πράσινο» προορισμό.

Λέξεις κλειδιά: tourism, sustainable tourism, island of Thassos, eco-friendly hotels, green hotels, ecotourism, eco-label

Abstract

Tourism is one of the largest global economic sectors undergoing tremendous growth over the past 60 years, bringing billions of dollars annually to developing countries and contributing significantly to many national and local economies. It is recognized as a particularly climate-sensitive sector, strongly affected by environmental and socio-economic change. Therefore, since tourism involves the interaction between people and the environment, the increase in tourist arrivals and tourist activities over the years has created an increasing pressure on the natural environment. Environmental issues are global issues that affect the whole world and have become one of the most critical issues. Many hotel entrepreneurs have recognized the negative impact their business activities have on the environment and have taken action to mitigate these impacts.

In this thesis, the level of sustainability on the island of Thassos is studied, where it has been characterized as an alternative destination for tourism. Therefore, we will investigate the level of island's sustainability, the awareness of tourist accommodation owners regarding the "green" development of the island, their contribution to environmental actions, as well as whether the role of local government is active in the ecological development of the island. For the purposes of the survey, a short questionnaire was used, which was distributed exclusively to tourist accommodation owners on the island of Thassos. From this survey, we made some conclusions and proposals regarding the sustainability of the island and its prospects for green development. At the same time, a telephone interview was held with a representative of the Municipality to ensure a comprehensive view of the current environmental status of the island.

The main objective of this thesis is the recognition of the island's action in environmental practices so far and the mobilization of local people to activate and highlight ways and actions that will turn the island of Thassos into a "green" destination.

Key words: tourism, sustainable tourism, island of Thassos, eco-friendly hotels, green hotels, ecotourism, eco-label

Contents

Περίληψη	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή	7
1.1. Το βασικό ερευνητικό ερώτημα και οι ερευνητικοί στόχοι.....	8
1.2. Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα	9
1.3. Μεθοδολογία και δομή της εργασίας.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	10
2.1. Εισαγωγή	10
2.2. Ορισμός του βιώσιμου τουρισμού	11
2.3. Επιδράσεις του βιώσιμου τουρισμού στους προορισμούς.....	12
2.4. Οικοτουρισμός	13
2.5. Κλιματική αλλαγή.....	15
2.6. Αναγεννητικός τουρισμός (Regenerative tourism)	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΡΑΣΙΝΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	17
3.1. Η εννοιολογική προσέγγιση των πράσινων ξενοδοχείων και οφέλη	17
3.2 Αναγκαιότητα των πράσινων ξενοδοχείων.....	18
3.3. Περιβαλλοντική πιστοποίηση και Ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα Eco-label.....	20
3.3.1. Οικολογικό σήμα Eco-label.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΘΑΣΟΣ	22
4.1 Κύρια χαρακτηριστικά του νησιού.....	22
4.2 Προκλήσεις αναφορικά με τη βιωσιμότητα του τουρισμού στο νησί.....	24
4.3 Οικοτουρισμός στο νησί.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	26
5.1. Ερευνητικοί στόχοι.....	26
5.2. Συλλογή δεδομένων έρευνας	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	28
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	41
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	46
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή

Ο τουριστικός τομέας είναι μία από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες στον κόσμο, συμβάλλοντας στο 10,4% του παγκόσμιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) και αποτελεί βασικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα (WTTC, 2018). Ο τουρισμός είναι ένας κλάδος που παρουσιάζει ποικίλα οικονομικά οφέλη, όπως έσοδα σε ξένο συνάλλαγμα, δημιουργία θέσεων εργασίας για τους ντόπιους, επενδυτικές ευκαιρίες, φορολογικά έσοδα για την κυβέρνηση και την ξενοδοχειακή ανάπτυξη και ο τουρισμός επηρεάζει, επίσης, την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων για χώρες, περιφέρειες και κοινότητες. Η τουριστική βιομηχανία λαμβάνει, ωστόσο, υπόψιν τις τρέχουσες και μελλοντικές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της, αντιμετωπίζοντας τις ανάγκες των επισκεπτών, της βιομηχανίας, του περιβάλλοντος και των κοινοτήτων υποδοχής (Aqaba, 2017).

Ωστόσο, η τουριστική ανάπτυξη μπορεί να σημειώσει και αρνητικές επιπτώσεις δημιουργώντας προβλήματα στο φυσικό περιβάλλον των τουριστικών περιοχών. Οι τουριστικές δραστηριότητες επηρεάζουν έντονα το περιβάλλον, συμβάλλοντας όχι μόνο στην υποβάθμιση του, αλλά και στην αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που σχετίζονται με τον τομέα (Pang, 2013). Αυτό μπορεί να συμβεί όταν το επίπεδο χρήσης των επισκεπτών υπερβαίνει την ικανότητα του περιβάλλοντος να αντιμετωπίσει αυτή τη χρήση μέσα στα αποδεκτά όρια της αλλαγής. Έτσι, ο μη διαχειρίσιμος τουρισμός αποτελεί μία δυνητική απειλή σε πολλές φυσικές περιοχές ασκώντας πιέσεις στις περιοχές αυτές και οδηγώντας σε επιπτώσεις, όπως διάβρωση του εδάφους, αυξημένη ατμοσφαιρική ρύπανση, θαλάσσια απορρίμματα, απώλεια φυσικών οικοτόπων, αύξηση κινδύνου για τα απειλούμενα είδη και τις δασικές πυρκαγιές και άσκηση πίεσης στους υδάτινους πόρους (Aqaba, 2017).

Με βάση προσωπικών εμπειριών ορισμένων ερευνητών από την εργασία τους ως ξενοδόχοι, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει μεγάλη έλλειψη ενδιαφέροντος για τα ξενοδοχεία και τις πρακτικές βιώσιμου τουρισμού. Για την ακρίβεια υπάρχει έλλειψη εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για τον βιώσιμο τουρισμό, έλλειψη δεξιοτήτων στον εντοπισμό και την επίλυση των αναπτυξιακών προκλήσεων και επιπτώσεων της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στις τοπικές κοινότητες και τους εργαζόμενους στα ξενοδοχεία, τους διευθυντές και τους ιδιοκτήτες. Παράλληλα, δεν εστιάζουν στα πλεονεκτήματα της βιώσιμης διαχείρισης του τουρισμού, καθώς δεν ενθαρρύνεται η αειφόρος ανάπτυξη από τις κεντρικές και τοπικές κυβερνήσεις, τον

δημόσιο τομέα, τις τουριστικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις και τον ίδιο τον επιχειρηματικό τομέα. Επίσης δεν υπάρχει αποτελεσματική εφαρμογή στα προγράμματα διαχείρισης πόρων, διατήρησης και μακροπρόθεσμου σχεδιασμού και αυτό μας οδηγεί να αντιμετωπίζουμε πολλά προβλήματα στην ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα και για να τα εξαλείψουμε πρέπει να σύρουμε τους ιδιοκτήτες (Aqaba, 2017).

Προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις, οι τοπικές κυβερνήσεις, οι τουριστικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις και ο ίδιος ο επιχειρηματικός τομέας θα πρέπει να αποκτήσουν εξοικείωση με το σύστημα διαχείρισης περιβαλλοντικών πόρων και το σύστημα φέρουσας ικανότητας. Κάποιες μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες έχουν αρχίσει ήδη να υιοθετούν ορισμένες περιβαλλοντικές πρακτικές και πρότυπα, προκειμένου να είναι σε θέση να χαρακτηριστούν ως «πράσινα» ξενοδοχεία. Ωστόσο, η συμμετοχή σε αυτή την προσπάθεια είναι πολύ μικρή. Στο πλαίσιο αυτό, στην παρούσα εργασία θα μελετηθεί η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στο νησί της Θάσου και με τη βοήθεια επιχειρηματιών τουριστικών καταλυμάτων της περιοχής μελέτης μας, επιχειρείται η συλλογή πληροφορίας σχετικής με τις δράσεις των μονάδων αυτών όσον αφορά την βιώσιμη ανάπτυξη του νησιού και την αποτελεσματικότερη διαχείριση των πόρων από την τοπική αυτοδιοίκηση.

1.1. Το βασικό ερευνητικό ερώτημα και οι ερευνητικοί στόχοι

Κύριος στόχος της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί το επίπεδο βιωσιμότητας που βρίσκεται το νησί και κατά πόσο η τοπική αυτοδιοίκηση μεριμνά για την περιβαλλοντική ανάπτυξη του νησιού της Θάσου και της διατήρησης και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος της. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκεται να μελετηθούν διεξοδικά και να απαντηθούν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

Η διερεύνηση της μέχρι τώρα ευαισθητοποίησης των επιχειρηματιών τουριστικών καταλυμάτων στον «πράσινο» τουρισμό και η συμβολή τους σε περιβαλλοντικές δράσεις.

Η πληροφόρηση που έχουν οι επιχειρηματίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές πρακτικές που μπορούν να ακολουθήσουν.

Κατά πόσο είναι διατεθειμένοι οι επιχειρηματίες να μετατρέψουν τα τουριστικά τους καταλύματα σε «πράσινα».

Η συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης στην εφαρμογή πράσινων πρακτικών και στην ανάδειξη της Θάσου ως «πράσινου» προορισμού.

1.2. Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα

Πρόσφατα, ο τουρισμός γνώρισε αυξημένη ανάπτυξη και εκτεταμένη διαφοροποίηση και είναι ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους χρηματοπιστωτικούς τομείς σε όλο τον κόσμο. Αυτές οι δυναμικές έχουν μετατρέψει τη βιομηχανία σε βασική κινητήρια δύναμη της κοινωνικοοικονομικής προόδου σε όλα τα έθνη παγκοσμίως, συμβάλλοντας σε περισσότερο από το 10% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Ο αυξανόμενος αντίκτυπος της τουριστικής βιομηχανίας ως οικονομικής δύναμης και οι δυνατότητές της ως αναπτυξιακού εργαλείου είναι αδιαμφισβήτητες. Ωστόσο, αυτή η συνεχής αύξηση του τουριστικού κύματος σε συνδυασμό με την κλιματική αλλαγή, που ολοένα και περισσότερο ταλανίζει τον πλανήτη μας, έχει δημιουργήσει την τάση να στραφούμε σε ριζικές αλλαγές, όσον αφορά τη συμπεριφορά μας προς τη φύση και το περιβάλλον. Η βιωσιμότητα αποτελεί επί του παρόντος σημαντική επιδίωξη σε πολλές βιομηχανίες, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας φιλοξενίας. Αν και διάφοροι μελετητές έχουν δείξει ότι η ταχεία ανάπτυξη της ξενοδοχειακής βιομηχανίας συμβάλλει σημαντικά στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος παγκοσμίως, καθώς τα ξενοδοχεία καταναλώνουν μεγάλη ποσότητα ενέργειας και νερού για θέρμανση, ψύξη και φωτισμό, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά το περιβάλλον, ορισμένα ξενοδοχεία έχουν εφαρμόσει περιβαλλοντικές πολιτικές για την προώθηση της διατήρησης του περιβάλλοντος με την ελπίδα βελτίωσης της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής. Γενικότερα, αν και έχουν γίνει αξιοσημείωτες προσπάθειες δημιουργίας εναλλακτικών τρόπων διαχείρισης, παρατηρείται μια ημιμάθεια ή αλλιώς, μη σωστή πληροφόρηση των επιχειρηματιών για τη σπουδαιότητα υιοθέτησης πρακτικών για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Ειδικότερα, αυτό παρατηρείται, κυρίως, σε μικρότερης εμβέλειας επιχειρήσεις ή σε αυτές που βρίσκονται σε πιο απομακρυσμένες περιοχές, όπως στην περίπτωση μας είναι το νησί της Θάσου.

1.3. Μεθοδολογία και δομή της εργασίας

Η παρούσα εργασία χωρίστηκε σε δύο μέρη. Στα πρώτα κεφάλαια 2, 3, 4 γίνεται μια βιβλιογραφική ανασκόπηση, κατά την οποία μελετώνται σχετικές θεωρίες που αφορούν τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Πιο αναλυτικά, στο κεφάλαιο 2, γίνεται μια εισαγωγή στη σημασία του βιώσιμου τουρισμού, στις επιπτώσεις του, στον οικοτουρισμό, την κλιματική

αλλαγή και τον αναγεννητικό τουρισμό. Συνεχίζοντας, το κεφάλαιο 2 παρουσιάζει την έννοια, τα οφέλη και την αναγκαιότητα των «πράσινων» ξενοδοχείων και γίνεται, επίσης, αναφορά στις περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις και τα οικολογικά σήματα. Προχωρώντας, μελετάται αναλυτικά η περίπτωση της νήσου Θάσου, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει αναφορικά με τη βιωσιμότητα του τουρισμού, καθώς και ο οικοτουρισμός στο νησί. Στο δεύτερο κομμάτι της εργασίας, δηλαδή στα κεφάλαια 5 και 6, γίνεται περιγραφή της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε για την πρωτογενή έρευνα που διεξήχθη και μετέπειτα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της έρευνας. Τέλος, γίνεται αναφορά στις βιβλιογραφικές αναφορές που χρησιμοποιήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια συγγραφής της εργασίας. Για την αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών χρησιμοποιήθηκε, κυρίως, η βάση Google scholar και λιγότερο η Springer. Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε με τη χρήση λέξεων-κλειδιών, όπως tourism, sustainable tourism, island of Thassos, eco-friendly hotels, green hotels, ecotourism, eco-label.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.1. Εισαγωγή

Καθώς αυξάνεται η ώθηση για βιωσιμότητα στον κλάδο της φιλοξενίας και του τουρισμού, οι διαχειριστές φιλοξενίας έχουν να αντιμετωπίσουν αποφάσεις που αφορούν περιβαλλοντικές δράσεις, επιχειρηματική ηθική και κοινωνική ευθύνη, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να διασφαλίσουν τη βιώσιμη οικονομική επιτυχία του καταλύματός τους (Molina, 2009). Λόγω της αυξημένης παγκόσμιας προβολής της φιλοξενίας, η βιομηχανία έχει τη δυνατότητα να εξοικονομήσει εκατομμύρια δολάρια με το να γίνει πράσινη. Για αυτό, μια κρίσιμη πρόκληση για τους ανθρώπους του τουρισμού είναι να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες και την επιθυμία των πελατών για υιοθέτηση εναλλακτικών λύσεων πράσινης κατανάλωσης (Han, 2009). Αν οι οργανισμοί κατανοήσουν βαθύτερα και πιο ουσιαστικά αυτό που αποζητούν οι «πράσινοι» καταναλωτές μπορεί να τους οδηγήσει στο σχεδιασμό πιο αποδοτικών και αποτελεσματικών πράσινων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών (Han, 2011).

2.2. Ορισμός του βιώσιμου τουρισμού

Αειφόρος τουριστική ανάπτυξη σημαίνει τη βέλτιστη χρήση των κοινωνικών, φυσικών, πολιτιστικών και οικονομικών πόρων για εθνική ανάπτυξη σε ισότιμη και αυτοσυντηρούμενη βάση για την παροχή μιας μοναδικής εμπειρίας επισκέπτη και μιας βελτιωμένης ποιότητας ζωής μέσω εταιρικών σχέσεων μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης, του ιδιωτικού τομέα και των κοινοτήτων (Rukuižienė, 2014). Η αειφόρος ανάπτυξη υποστηρίζεται ότι μπορεί να καλύψει τις ανάγκες των τουριστών, να προσφέρει ευκαιρίες για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, την προστασία των φυσικών τοποθεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Παράλληλα, μπορεί να ενισχύσει τις ευκαιρίες για το μέλλον μέσω της συνύπαρξης της τουριστικής ανάπτυξης και της ποιότητας του περιβάλλοντος (Aqaba, 2017). Ένας επιπρόσθετος ορισμός που μπορεί να αποδοθεί είναι ότι ο βιώσιμος τουρισμός αποτελεί την έννοια της επίσκεψης ενός τόπου ως τουρίστας και προσπαθεί να έχει μόνο θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία. Μια βασική πτυχή είναι ο σεβασμός για τους ανθρώπους που αποκαλούν την τοποθεσία σπίτι, τον πολιτισμό και τα έθιμα της περιοχής και το κοινωνικοοικονομικό σύστημα (Sofronov, 2017).

Πολλοί ηγέτες και στελέχη τουριστικών επιχειρήσεων θεωρούν ως ένα πολύ σημαντικό στοιχείο των εταιρικών στρατηγικών τους την ανάπτυξη σχεδίων και προγραμμάτων βιωσιμότητας. Αυτή η τάση μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες. Ένας από αυτούς αποτελεί ο τρόπος ζωής των κατοίκων της κοινότητας, όπου υποστηρίζεται ότι μπορεί να επηρεάσει τις διαρθρωτικές αλλαγές στην τουριστική βιομηχανία που συμβαίνουν ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης ανάπτυξης του τουρισμού, όπως αλλαγές στις τοπικές, κοινωνικές αλλαγές και περιβαλλοντικές αλλαγές. Πιο συγκεκριμένα, μια κοινότητα που σχεδιάζει και χρησιμοποιεί τον τουρισμό ως εναλλακτικό μέσο ενίσχυσης της οικονομικής της ανάπτυξης πρέπει να αναπτύξει βιώσιμες πρακτικές για να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις απαιτήσεις των κατοίκων της. Επιπρόσθετα, ένας τέτοιος τουρισμός, βασιζόμενος στην κοινότητα μπορεί να προσφέρει οικονομικά οφέλη στους κατοίκους της περιοχής, να προωθήσει προορισμούς υποδοχής και να προσφέρει στους επισκέπτες εμπειρίες υψηλής ποιότητας και μεγαλύτερη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Έτσι, η ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού μέσω της κοινότητας έχει καταστεί σημαντικό εργαλείο για τη βιώσιμη διαχείριση (Lee, 2013).

2.3. Επιδράσεις του βιώσιμου τουρισμού στους προορισμούς

Η ποιότητα και η βιωσιμότητα στον τουρισμό είναι δύο έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες. Η συνολική ποιότητα τουριστικής εμπειρίας αντιπροσωπεύεται τόσο από την εφαρμογή της διαχείρισης της ποιότητας στις τουριστικές εγκαταστάσεις με συμβατικό τρόπο, όσο και με την ποιότητα του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος των τουριστικών προορισμών. Άλλωστε, η ποιότητα είναι το αντιπροσωπευτικό «πρόσωπο» της βιωσιμότητας. Έτσι, μπορούμε να συνδέσουμε τον τομέα της φιλοξενίας με την έννοια του βιώσιμου τουρισμού, σε δύο βασικούς τομείς:

- την τοποθεσία και το σχεδιασμό νέων καταλυμάτων
- και τις πρακτικές επιχειρησιακής διαχείρισης σε σχέση με το περιβάλλον, όπως είναι η εξοικονόμηση ενέργειας, η ανακύκλωση κ.α.

Συνεχίζοντας, μια σημαντική διαπίστωση που προκύπτει είναι ότι, δεν νοείται αποτελεσματικό πρόγραμμα βιωσιμότητας, εάν δεν έχει ευνοϊκή σχέση κόστους-οφέλους. Ένας σωστός σχεδιασμός, όχι μόνο μπορεί να εξοικονομήσει πόρους, αλλά επίσης μπορεί να καταφέρει να μετατρέψει ένα ξενοδοχείο σε πιο βιώσιμο και κερδοφόρο. Η καθημερινή διαχείριση της ενέργειας θα πρέπει να ενσωματωθεί στις λειτουργίες φιλοξενίας, ώστε να ανταποκρίνεται στην πραγματική χρήση του κτιρίου. Έτσι, η βιώσιμη ανάπτυξη θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος των μελλοντικών ξενοδοχειακών λειτουργιών και θεωρείται μακροπρόθεσμη στρατηγική (Kariki, 2012).

Συνεχίζοντας, η προώθηση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης είναι απαραίτητη, ιδιαίτερα στις περιοχές που έχουν βιώσει τον ταχύτερο ρυθμό υπερθέρμανσης του πλανήτη. Ως συνέπεια, η διαχείριση των υδάτινων πόρων, η ρύπανση και τα απόβλητα και η καταπολέμηση της διάβρωσης του εδάφους συγκαταλέγονται στις μείζονες προκλήσεις του τουρισμού. Ο βιώσιμος τουρισμός προσπαθεί να έχει χαμηλό αντίκτυπο στο περιβάλλον και τον τοπικό πολιτισμό, συμβάλλοντας παράλληλα στη δημιουργία μελλοντικής απασχόλησης για τον τοπικό πληθυσμό. Ο στόχος του βιώσιμου τουρισμού είναι να διασφαλίσει ότι η ανάπτυξη φέρνει μια θετική εμπειρία για τους ντόπιους, τις τουριστικές επιχειρήσεις και τους ίδιους τους τουρίστες.

Με την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού, ο αντίκτυπος των τουριστικών δραστηριοτήτων συνεπάγεται τα εξής:

- αύξηση της βιωσιμότητας σε ορισμένες τοποθεσίες, όπου οι φυσικοί πόροι είναι αισθητά μειωμένοι
- ανάπτυξη κατάλληλων βιώσιμων τουριστικών εγκαταστάσεων σε γεωργική γη που είναι χαμηλής παραγωγικότητας και απόδοσης
- ενθάρρυνση των παραδοσιακών δραστηριοτήτων, ιδίως εκείνων της παραδοσιακής βιοτεχνίας και της μικρής βιομηχανίας
- ανάπτυξη ειδικού εμπορίου βασισμένου στην τοπική οικονομία και τα βιοτεχνικά προϊόντα
- αύξηση της οικονομικής ισχύος των τοπικών αρχών, με την απόκτηση νέων εσόδων από νέους και τοπικούς φόρους
- τα έσοδα από τον τουρισμό και το ειδικό εμπόριο αυτού του πλαισίου μπορούν να συμβάλουν στη στήριξη του εκσυγχρονισμού των πολιτιστικών στόχων, της οικολογικής αποκατάστασης των πολύτιμων τοπίων
- αύξηση των εισοδημάτων των κατοίκων με την απασχόληση τους σε σύγχρονες τουριστικές εγκαταστάσεις
- συγκέντρωση κερδών ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων υποδοχής, φιλοξενίας, μεταφορών και δημόσιας τροφοδοσίας, θα συμβάλει σημαντικά στο σχέδιο τοπικής ανάπτυξης (Sofronov, 2017).

2.4. Οικοτουρισμός

Ενώ ο βιώσιμος τουρισμός μερικές φορές συγχέεται με τον οικοτουρισμό, στην πραγματικότητα είναι μόνο μία πτυχή του βιώσιμου τουρισμού. Ο οικοτουρισμός ξεκίνησε τη δεκαετία του 1980, στην αυγή της αειφόρου ανάπτυξης, ως ένας τρόπος διοχέτευσης των τουριστικών εσόδων στη διατήρηση και την ανάπτυξη (Stronza, 2019). Ο οικοτουρισμός παρουσιάζεται ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την αειφόρο ανάπτυξη και συνεπάγεται ισορροπία μεταξύ οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων, ηθικών αξιών και αρχών για την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων του τουρισμού και είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο οι αναπτυσσόμενες χώρες τον συμπεριλαμβάνουν σε στρατηγικές οικονομικής ανάπτυξης και διατήρησης (Barkauskienė, 2013).

Ο οικοτουρισμός, ως μορφή εναλλακτικού τουρισμού, βασίζεται κατά κύριο λόγο στην εμπειρία και την επαφή με τη φύση. Μπορεί να περιλαμβάνει επισκέψεις σε φυσικά τοπία για

την καλύτερη μελέτη και εξερεύνηση της φύσης ή ακόμη και την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων που είναι φιλικές προς το περιβάλλον, δηλαδή ενός τουρισμού που ενισχύει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων. Εστιάζεται κυρίως στην εμπειρία και τη μάθηση για τη φύση, το τοπίο, τη χλωρίδα, την πανίδα, καθώς και σε πολιτιστικά στοιχεία και παραδόσεις της περιοχής (Kiper, 2013).

Ωστόσο, για να μπορέσει να υπάρξει μια ομαλή και συμβιωτική σχέση μεταξύ του περιβάλλοντος και των τουριστικών δραστηριοτήτων, θα πρέπει να συνοδεύεται από μια φιλοσοφία κατάλληλης πολιτικής, προσεκτικού σχεδιασμού και διακριτικής πρακτικής. Οι προσεκτικά σχεδιασμένοι και άρτια λειτουργικοί οικοτουριστικοί χώροι, ειδικότερα αυτοί που βασίζονται σε χωριά και περιλαμβάνουν συμμετοχή από τοπικούς φορείς, μπορούν να παρέχουν άμεσα οφέλη, αντισταθμίζοντας την πίεση από άλλες λιγότερο βιώσιμες δραστηριότητες, που χρησιμοποιούν φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους.

Επιπρόσθετα, στόχος του οικοτουρισμού είναι η διατήρηση της βιώσιμης χρήσης των πόρων, ιδίως της βιοποικιλότητας, η οποία προσφέρει οικολογική εμπειρία στους ταξιδιώτες, διατηρεί το οικολογικό περιβάλλον και αποκομίζει οικονομικό όφελος. Ωστόσο, η επίτευξη των στόχων στον οικοτουρισμό εξαρτάται από το αν είναι περιβαλλοντικά και οικολογικά βιώσιμοι και οικονομικά εφαρμόσιμοι. Ο οικοτουρισμός ενισχύει την ευημερία του τοπικού πληθυσμού, βοηθά στη συμμετοχή της τοπικής κοινότητας για τη διατήρηση της οικολογίας και της βιοποικιλότητας της περιοχής, που η βιοποικιλότητα σε αντάλλαγμα αποτελεί εναλλακτική πηγή βιοπορισμού και παρέχει οικονομικά κίνητρα στην τοπική κοινότητα. Αυτό συνεπάγεται ότι πρέπει να υπάρχει υπεύθυνη δράση από τη μεριά της τουριστικής βιομηχανίας, δηλαδή μπορεί να προωθεί τις μικρές και μεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις, ωστόσο απαιτεί τη χαμηλότερη δυνατή κατανάλωση φυσικών πόρων (Kiper, 2013).

Προχωρώντας, «ο οικοτουρισμός αφορά την ένωση της διατήρησης των κοινοτήτων και των βιώσιμων ταξιδιών. Αυτό σημαίνει ότι όσοι υλοποιούν και συμμετέχουν σε οικοτουριστικές δραστηριότητες θα πρέπει να υιοθετούν τις ακόλουθες αρχές του: ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων, οικοδόμηση περιβαλλοντικής και πολιτιστικής συνείδησης και σεβασμού, παροχή θετικών εμπειριών τόσο για τους επισκέπτες όσο και για τους οικοδεσπότες, παροχή άμεσων οικονομικών οφελών και ενδυνάμωσης για τους ντόπιους, αύξηση της ευαισθησίας για το πολιτικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό κλίμα των χωρών υποδοχής» (The International Ecotourism Society, 2013). Όπως υποστήριζαν οι Ceylan και Güven (2010), «εκτός από την αξιολόγηση περιβαλλοντικών και πολιτιστικών παραγόντων, αναπόσπαστο μέρος του

οικοτουρισμού αποτελεί η προώθηση της ανακύκλωσης, της ενεργειακής απόδοσης, της διατήρησης του νερού και της δημιουργίας οικονομικών ευκαιριών για τις τοπικές κοινότητες».

2.5. Κλιματική αλλαγή

Για πολλές περιφερειακές ενότητες, το κλίμα και οι φυσικοί πόροι αποτελούν τα κύρια τουριστικά αξιοθέατα, λειτουργώντας τόσο ως συστατικό όσο και ως προϊόν και, κατά συνέπεια, αποτελούν σημαντική βάση για τις περιφερειακές οικονομίες. Οποιοσδήποτε αλλαγές γίνουν στο περιβάλλον ή το κλίμα μπορούν, επομένως, να δημιουργήσουν τόσο ευκαιρίες όσο και απειλές για τις βασικές δραστηριότητες μιας περιοχής, όπως είναι ο τουρισμός. Η τουριστική βιομηχανία, ιδίως οι τουριστικές δραστηριότητες που βασίζονται στη φύση, θεωρείται ευαίσθητη στις προβλέψεις των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (Saarinen, 2006), η οποία καθιστά τις εξαρτώμενες από τον τουρισμό κοινότητες ευάλωτες στην παγκόσμια κλιματική αλλαγή και τα τοπικά αποτελέσματά της. Συνολικά, οι εκτιμώμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και η ευπάθεια της τουριστικής βιομηχανίας και των συναφών κοινωνικών συστημάτων απαιτούν την έρευνα και την ανάπτυξη στρατηγικών και πολιτικών προσαρμογής. Ενώ η ανάγκη προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή είναι επιτακτική, η ανάγκη αυτή δεν είναι ακόμη πλήρως κατανοητή στον τομέα του τουρισμού (Weaver, 2011).

Υπήρξαν κάποιες ανησυχίες σχετικά με το αν ο τουρισμός θεωρείται θύμα ή φορέας της κλιματικής αλλαγής. Ως φορέας, ο τουρισμός λέγεται ότι συνεισφέρει περίπου το 5% των παγκόσμιων αερίων του θερμοκηπίου, συμβάλλοντας στην ανθρωπογενή κλιματική αλλαγή. Από την άλλη μεριά, ο τουρισμός θεωρείται θύμα της αλλαγής του κλίματος, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα, συμπεριλαμβανομένων της αύξησης του κόστους ασφάλισης, του κόστους θέρμανσης και ψύξης, των αλλαγών στη διάρκεια και την ποιότητα των διακοπών, της μεταβολής του βασικού περιβάλλοντος προορισμού που επηρεάζει την ελκυστικότητά του, της καταστροφής των τουριστικών υποδομών και των επιπτώσεων στη μελλοντική οικονομική και πολιτική σταθερότητα (Simpson, 2008). Ως απάντηση σε αυτές τις πιθανές επιπτώσεις στον τουριστικό τομέα, οι διαχειριστές τουρισμού και προορισμών, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι κυβερνήσεις οφείλουν να προσαρμοστούν στο μεταβαλλόμενο κλίμα προβαίνοντας σε αλλαγές στον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς τους απέναντι στο περιβάλλον. Ως εκ τούτου, η προσαρμογή των τουριστικών επιχειρήσεων στην κλιματική αλλαγή θεωρείται επιτακτική και αποτελεί μέσο βιωσιμότητας και συνέχειας των δραστηριοτήτων τους (Njoroge, 2015).

2.6. Αναγεννητικός τουρισμός (Regenerative tourism)

Ο αναγεννητικός τουρισμός απομακρύνεται από το παράδειγμα της βιώσιμης ανάπτυξης, τοποθετώντας τις τουριστικές δραστηριότητες ως παρεμβάσεις που αναπτύσσουν τις ικανότητες των τόπων, των κοινοτήτων και των επισκεπτών τους να λειτουργούν σε αρμονία με τα διασυνδεδεμένα κοινωνικά οικολογικά συστήματα. Ως εκ τούτου, ο αναγεννητικός τουρισμός ευθυγραμμίζεται με το παράδειγμα της αναγεννητικής ανάπτυξης, παρά το γεγονός ότι μοιάζει με προσεγγίσεις βιώσιμης ανάπτυξης (Bellato, 2023). Ο αναγεννητικός τουρισμός προωθεί τις τουριστικές καινοτομίες ενσωματώνοντας τουριστικές πρακτικές στις τοπικές κοινότητες και οικολογικές διαδικασίες που ανυψώνουν την ανθρώπινη και μη ανθρώπινη ευημερία (Bellato, 2021).

Μια άλλη προσέγγιση είναι ότι ο αναγεννητικός τουρισμός αναδύεται ως οντολογική αλλαγή στον τρόπο που κατανοούμε, προσεγγίζουμε και ενεργούμε σε σχέση με τα ταξίδια και τον τουρισμό. Στην απλούστερη μορφή του, ο αναγεννητικός τουρισμός επιδιώκει να διασφαλίσει ότι τα ταξίδια και ο τουρισμός προσφέρουν καθαρό θετικό όφελος στους ανθρώπους, τους τόπους και τη φύση και ότι υποστηρίζει τη μακροπρόθεσμη ανανέωση και άνθηση των κοινωνικών και οικολογικών συστημάτων μας (Dredge, 2022). Κύριος στόχος του είναι η εξασφάλιση της βιωσιμότητας ενός προορισμού και η βελτιστοποίηση της ταξιδιωτικής εμπειρίας. Οι συνειδητές ταξιδιωτικές συνήθειες και η θετική ψυχολογία μπορούν επίσης να ενισχύσουν την αναδυόμενη έννοια του αναγεννητικού τουρισμού.

Επιπροσθέτως, ο αναγεννητικός τουρισμός στοχεύει να γίνει περισσότερο συμβιωτικός. Όταν κάποιος ωφελεί τους άλλους, επωφελείται και ο ίδιος, δημιουργώντας έτσι μια κατάσταση win-win. Για να γίνει συμβιωτικός, ο τουρισμός πρέπει να αξιολογήσει προσεκτικά και να μετρήσει όλες τις επιπτώσεις του και να δημιουργήσει τη συμμετοχή της κοινότητας υποδοχής, τη βελτίωση του περιβάλλοντος, την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, την πολιτιστική ενίσχυση και την οικονομική ευημερία και ανθεκτικότητα. Ωστόσο, ενώ ο αναγεννητικός τουρισμός μπορεί να μεταμορφώσει τον τουρισμό, μπορεί επίσης να επιφέρει και σημαντικές προκλήσεις. Η πολύπλευρη φύση της τουριστικής βιομηχανίας υποδηλώνει ότι οι τουριστικές επιχειρήσεις εξαρτώνται από το φυσικό περιβάλλον για τη λειτουργία τους. Για παράδειγμα, εάν το φυσικό μας περιβάλλον αλλάξει πέρα από τις τρέχουσες σε μεγάλο βαθμό σταθερές κλιματολογικές συνθήκες, πολλές τουριστικές επιχειρήσεις δεν θα είναι σε θέση να λειτουργήσουν ή θα είναι πολύ διαφορετικές (Kaján, 2013). Οι τουριστικές δραστηριότητες που εξαρτώνται από στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος, όπως η προβολή ή η αλληλεπίδραση

με αυτόχθονα είδη, πρέπει να διασφαλίζουν ότι αυτή η αλληλεπίδραση είναι βιώσιμη μακροπρόθεσμα για να αντέχει σε κλυδωνισμούς. Οι αλλαγές στη φύση και τα φυσικά συστήματα μπορούν να συμβούν γρήγορα, δραματικά και μη αναστρέψιμα, έτσι ώστε οι εξωτερικές πιέσεις να δημιουργήσουν τις συνθήκες για μια δραματική μείωση των ειδών που παρακολουθούνται και του περιβάλλοντος και επομένως την ικανοποίηση των τουριστών (Hussain, 2022).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΡΑΣΙΝΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

3.1. Η εννοιολογική προσέγγιση των πράσινων ξενοδοχείων και οφέλη

Τα πράσινα ή φιλικά προς το περιβάλλον ξενοδοχεία είναι φιλικά προς το περιβάλλον καταλύματα που έχουν δεσμευτεί να εφαρμόσουν ή να ακολουθήσουν διάφορες οικολογικά ορθές πρακτικές και των οποίων οι διαχειριστές είναι πρόθυμοι να θεσπίσουν προγράμματα εξοικονόμησης νερού, εξοικονόμησης ενέργειας και μείωσης των στερεών αποβλήτων, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζουν εξοικονόμηση χρημάτων για την προστασία τόσο της γης όσο και του περιβάλλοντος (Mbasera, 2016). Οι πράσινες πρακτικές αναφέρονται στις διαδικασίες που υιοθετούνται από τη διοίκηση με τέτοιο τρόπο, ώστε όλες οι δραστηριότητες και τα προγράμματα των ξενοδοχείων να κατευθύνονται προς την ελαχιστοποίηση των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Al-Shourah, 2007).

Αρκετές μελέτες έχουν δείξει ότι η εξοικονόμηση κόστους είναι το πιο σημαντικό όφελος για την αύξηση της περιβαλλοντικής δέσμευσης στον κλάδο των τουριστικών καταλυμάτων. Οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που έχουν τη δυνατότητα να μεγιστοποιήσουν την αποτελεσματικότητά τους και να μειώσουν τα απόβλητα, θα αποβούν πιο οικονομικά αποδοτικές από τους ανταγωνιστές τους. Σε γενικές γραμμές ένα ξενοδοχείο μπορεί να μειώσει την κατανάλωση ενέργειας του κατά ποσοστό 20 με 40 τοις εκατό, χωρίς να επηρεάσει αρνητικά την απόδοσή του. Η στρατηγική βασίζεται στην έννοια της «τριπλής κατώτατης γραμμής», η οποία συνδυάζει την οικονομική βιωσιμότητα, δηλαδή το κέρδος, με την κοινωνική ευθύνη (εργαζόμενοι και κοινότητα) και την προστασία του περιβάλλοντος (Kariki, 2012).

Επιπροσθέτως, η αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα οδηγεί τις εταιρείες να εφαρμόσουν πράσινες πρακτικές στην επιχείρησή τους. Ως εκ τούτου, ορισμένα ξενοδοχεία

ονομάζονται «πράσινα», προκειμένου να προσελκύσουν δυνητικούς πελάτες. Καθώς, λοιπόν, αυξάνεται η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση για τα άτομα, οι άνθρωποι προσπαθούν όλο και περισσότερο να βρουν φιλικά προς το περιβάλλον ξενοδοχεία. Υποστηρίζεται ότι εταιρείες που πωλούν πράσινα προϊόντα μπορούν να προσελκύσουν περισσότερους πελάτες. Το 67% των Αμερικανών είναι πρόθυμοι να πληρώσουν περίπου 5-10% υψηλότερα για πράσινα προϊόντα (Han, 2011). Ο Mensah (2004) αναφέρει ότι το 90% πελατών ξενοδοχείου επιλέγει να διανυκτερεύσει σε «πράσινο ξενοδοχείο», λόγω της εφαρμογής πράσινων πρακτικών, όπως για παράδειγμα, τη χρήση μη τοξικών καθαριστικών και τη διαθεσιμότητα κάδου σκόνης στο δωμάτιο.

3.2 Αναγκαιότητα των πράσινων ξενοδοχείων

Επί του παρόντος, ο κόσμος μας αντιμετωπίζει σοβαρά ένα εξαιρετικά κρίσιμο οικολογικό φαινόμενο που είναι υπερθέρμανση του πλανήτη οδηγώντας στην κλιματική αλλαγή (Dwyer, 2010). Η υπερθέρμανση του πλανήτη προκαλείται από τις δραστηριότητες των ανθρώπων, οι οποίοι αυξάνουν την ποσότητα διοξειδίου του άνθρακα από διάφορα ορυκτά καύσιμα, τις μεταφορές, τη βιομηχανία και τον τουρισμό. Οι καταναλώσεις ενέργειας σε ξενοδοχεία και συναφείς επιχειρήσεις στην τουριστική βιομηχανία επηρεάζουν, επίσης, σε τεράστιο βαθμό την παγκόσμια θερμοκρασία (Grillakis, 2016). Η ξενοδοχειακή βιομηχανία έχει ως σκοπό την παροχή άνετων υπηρεσιών ή προμηθειών, όπως ζεστό και κρύο νερό, φαγητό και ποτά, πετσέτες, φωτισμό, κλιματισμό κ.λπ. Κατά την παροχή αυτών των υπηρεσιών, τα ξενοδοχεία χρησιμοποιούν τεράστιες ποσότητες νερού, ενέργειας, μη ανακυκλώσιμων προϊόντων και φυσικών πόρων, με μεγάλες αρνητικές συνέπειες στο περιβάλλον (Kristanti, 2017). Επομένως, ο πράσινος και βιώσιμος τουρισμός είναι ζήτημα κάθε χώρας και πρέπει να προωθηθεί προκειμένου να αυξηθεί η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση (Tolika, 2008). Οι χώρες συνήθως υποστηρίζουν και προωθούν επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαφόρων τύπων στην τουριστική βιομηχανία, που εστιάζουν στη διατήρηση των φυσικών πόρων και στη μείωση του διοξειδίου του άνθρακα, έτσι ώστε ο τουρισμός να είναι φιλικός προς το περιβάλλον τόσο από την άποψη της ζήτησης όσο και από την άποψη της προσφοράς. Ως εκ τούτου, ενθαρρύνουν τους τουρίστες να χρησιμοποιούν υπηρεσίες που προστατεύουν το περιβάλλον (Hunter, 2002). Το λογότυπο που υποδηλώνει πράσινες επιχειρήσεις προσελκύει το ενδιαφέρον των τουριστών και επηρεάζει την απόφασή τους να μείνουν σε ξενοδοχεία. Αυτό το φαινόμενο σχετίζεται με την έννοια του «πράσινου» ή οικολογικού τουρισμού, στην οποία οι άνθρωποι ενθαρρύνονται να ασκούν αγροτικές δραστηριότητες αναψυχής με τρόπο τέτοιο που θα ωφελήσει παρά θα

βλάψει την ύπαιθρο. Επιπλέον, επιχειρήσεις με λογότυπο που αποτελεί ένδειξη που πείθει ότι οι ξενοδοχειακές υπηρεσίες που συνειδητοποιούν τη σημασία της διαχείρισης των πόρων, της ασφάλειας των πελατών, της ευθύνης για περιβαλλοντικά προβλήματα, της εξοικονόμησης ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης προς την τοπικότητα σε κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές προοπτικές (Wachirawongsakorn, 2015)

Η μείωση της ενέργειας έχει αναγνωριστεί ως ένας από τους σημαντικότερους τομείς περιβαλλοντικής διαχείρισης στον ξενοδοχειακό κλάδο. Γενικότερα, τα ξενοδοχεία καταναλώνουν τεράστιες ποσότητες ενέργειας από ορυκτά καύσιμα και ηλεκτρικής ενέργειας σε διαφορετικούς επιχειρησιακούς τομείς. Ως εκ τούτου, με τις αρνητικές επιπτώσεις που ασκούν τα ξενοδοχεία στο περιβάλλον, ασκείται μεγαλύτερη πίεση στις κυβερνήσεις και τους παράγοντες του τουρισμού για την ενίσχυση των φιλικότερων προς το περιβάλλον επιχειρήσεων και της πράσινης κατανάλωσης στα ξενοδοχεία (Moreo, 2008). Αυτό υποχρεώνει τα ξενοδοχεία να επιδείξουν υπεύθυνη συμπεριφορά για να γίνουν «φιλικά προς το περιβάλλον ξενοδοχεία» και να εφαρμόσουν ή να ακολουθήσουν διάφορες οικολογικά ορθές πρακτικές.

Η ξενοδοχειακή βιομηχανία έχει ξεκινήσει αρκετές πρωτοβουλίες για να υποστηρίξει τη βιωσιμότητα, όπως είναι η τοποθέτηση οικολογικών σημάτων, η εφαρμογή πρακτικών που σχετίζονται με την αειφόρο συμπεριφορά και η υιοθέτηση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (Kang, 2012). Αναμφίβολα, εάν η ξενοδοχειακή βιομηχανία δεν ενσωματώσει τη βιωσιμότητα και τη διατήρηση των πόρων στον πυρήνα της επιχειρηματικής της κουλτούρας, η βιομηχανία δεν θα μπορέσει να προχωρήσει στο μέλλον, καθώς η ρύπανση μπορεί να βλάψει τη βάση για περαιτέρω ανάπτυξη της βιομηχανίας. Οι πράσινες ξενοδοχειακές πρακτικές θεωρούνται μία από τις φιλικές προς το περιβάλλον πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην εξάλειψη των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον μέσω της εξοικονόμησης ενέργειας (π.χ. με την εγκατάσταση ενεργειακά αποδοτικών συσκευών και την εφαρμογή προγραμμάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας), τη μείωση της κατανάλωσης νερού (π.χ. με την εγκατάσταση συσκευών και εξοπλισμού εξοικονόμησης νερού και την εφαρμογή προγράμματος επαναχρησιμοποίησης σεντονιών και πετσετών) και τη διαχείριση και μείωση των αποβλήτων (π.χ. εφαρμόζοντας προγράμματα ανακύκλωσης και χρησιμοποιώντας διαρκή αντικείμενα και όχι μιας χρήσης (Abdou, 2020).

3.3. Περιβαλλοντική πιστοποίηση και Ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα Eco-label

Η περιβαλλοντική ή οικολογική σήμανση για τα τουριστικά προϊόντα είναι γνωστή και χρησιμοποιείται ευρέως στον σημερινό κόσμο. Συνηθέστερα, τα οικολογικά σήματα στον τουρισμό αναφέρονται στις αρνητικές επιδράσεις του τουρισμού προς το φυσικό περιβάλλον. Σκοπός των συστημάτων οικολογικής σήμανσης ή/και πιστοποίησης στον τουρισμό είναι η ανάδειξη των βέλτιστων πρακτικών για προϊόντα και υπηρεσίες, καθώς και η εξασφάλιση πιο βιώσιμης διαχείρισης ή βιώσιμης κατανάλωσης στις τουριστικές πρακτικές. Σήμερα υπάρχουν πάνω από 800 διαφορετικά προγράμματα πράσινης πιστοποίησης για τον οικοτουρισμό, τη φιλοξενία και τον τουρισμό σε όλο τον κόσμο. Αυτά περιλαμβάνουν το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ISO 14001, το Green Globe και το Green Key, τα οποία χρησιμοποιούνται παγκοσμίως. Όσον αφορά το πρώτο, υπάρχουν δύο βασικά κίνητρα για την πιστοποίηση ISO 14001. Πρώτον, εάν εφαρμοστεί σωστά, η πιστοποίηση αποτελεί το πλαίσιο για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Δεύτερον, οι πιστοποιημένες επιχειρήσεις θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μια ισχυρή εταιρική εικόνα, επιτυγχάνοντας οφέλη, όπως βελτιωμένες σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και πλεονεκτήματα μάρκετινγκ. Συνεχίζοντας, το Green Globe είναι ένα διεθνές πρόγραμμα πιστοποίησης που έχει σχεδιαστεί για να καλύπτει όλους τους τομείς της τουριστικής βιομηχανίας και περιλαμβάνει τη διαπίστευση όχι μόνο φορέων, αλλά και τουριστικών προορισμών. Το Green Key, επίσης, είναι ένα εθελοντικό οικολογικό σήμα για τουριστικές εγκαταστάσεις που προωθεί τον βιώσιμο τουρισμό και στοχεύει να συμβάλει στην πρόληψη της κλιματικής αλλαγής, βραβεύοντας και υποστηρίζοντας εγκαταστάσεις με θετικές περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες (Kariki, 2012). Το σύστημα Green Key λειτουργεί σε 66 χώρες και ενθαρρύνει τις εταιρείες προς την περιβαλλοντική ευθύνη και τη βιώσιμη λειτουργία. Εάν ένα κατάλυμα κατέχει το βραβείο Green Key, αντιπροσωπεύει μια δέσμευση να ακολουθήσει τα κριτήρια που ορίζονται από το Ίδρυμα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Huuhka, 2018). Τα πρότυπα αυτά διατηρούνται μέσω ειδικής τεκμηρίωσης και συχνών ελέγχων. Το Green Key είναι κατάλληλο για ξενοδοχεία, ξενώνες, μικρά καταλύματα, κάμπινγκ, εστιατόρια και αξιοθέατα. Απονέμεται σε περισσότερα από 2600 ξενοδοχεία και άλλες εγκαταστάσεις σε 56 χώρες (Website of Green Key Global 2017.) Υπάρχουν ορισμένοι στόχοι που έχει θέσει το Green Key. Ο πρώτος στόχος είναι να επιδιωχθεί η παροχή περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για τους ιδιοκτήτες, το προσωπικό, τους ενδιαφερόμενους φορείς και τον πελάτη σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη. Ο δεύτερος στόχος είναι η μείωση των επιπτώσεων των εγκαταστάσεων. Ο τρίτος στόχος επιτυγχάνεται,

όταν μειώνεται το κόστος της εγκατάστασης, λόγω μειωμένης κατανάλωσης και αυτό λαμβάνεται υπόψη στην οικονομική διαχείριση της εγκατάστασης. Ο τέταρτος στόχος είναι να συμπεριληφθεί η προώθηση της ετικέτας Green Key στη στρατηγική μάρκετινγκ της εγκατάστασης (Sloan, 2013). Στην Ελλάδα, μέχρι στιγμής έχουν το σήμα Green Key συνολικά 620 τουριστικές επιχειρήσεις, όπου ο όρος αυτός αναφέρεται σε ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα, κάμπινγκ, εστιατόρια, συνεδριακά κέντρα και μουσεία. Από τις 620, στην Θάσο υπάρχουν 24 με τις περισσότερες να είναι μικρές επιχειρήσεις τουριστικών καταλυμάτων.

Η σημασία του ρόλου της επισήμανσης των προϊόντων στις δημόσιες πολιτικές που αποσκοπούν στη βελτίωση της ασφάλειας, της περιβαλλοντικής αποδοτικότητας και της ποιότητας των καταναλωτικών προϊόντων έχει αυξηθεί σταδιακά από τα τέλη της δεκαετίας του 1970. Αρχικά, η επισήμανση αυτή υιοθετήθηκε ως βασικό εργαλείο για την προστασία των καταναλωτών στον τομέα της ασφάλειας των προϊόντων και ενοποιήθηκε με την εφαρμογή των λεγόμενων οδηγιών της ΕΕ νέας προσέγγισης. Η προσέγγιση αυτή βασίστηκε στον γενικό στόχο της προστασίας του καταναλωτή, μεταξύ άλλων παρέχοντάς του τις κατάλληλες πληροφορίες, ώστε να καταστεί δυνατή η καλύτερη απόφαση αγοράς, π.χ. μέσω της επισήμανσης. Μια τέτοια προσέγγιση γενικά και η επισήμανση ειδικότερα επεκτάθηκε στη συνέχεια στον τομέα της ποιότητας του περιβάλλοντος (Iraldo, 2020).

Για να επιτευχθεί η μέγιστη αποτελεσματικότητα εν προκειμένω, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει το σύστημα προτύπων οικολογικού σήματος, το οποίο εφαρμόζεται σε μεμονωμένες χώρες μέσω ανεξάρτητης πιστοποίησης, η συμμόρφωση με το οποίο σημαίνει ότι οι παραδοχές της στρατηγικής μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά. Σύμφωνα με τους ειδικούς, η διαχείριση μιας εγκατάστασης σύμφωνα με τα πρότυπα του οικολογικού σήματος σήμερα αποτελεί παράδειγμα καινοτόμου διαχείρισης ξενοδοχείων. Εκτός από τα οφέλη που προκύπτουν από τη φροντίδα του περιβάλλοντος, η πιστοποίηση επιτρέπει, επίσης, τη μείωση του λειτουργικού κόστους μιας εγκατάστασης.

Ένα πιστοποιημένο φιλικό προς το περιβάλλον ξενοδοχείο είναι μια εγκατάσταση που ευνοεί το τοπικό, περιφερειακό ή / και παγκόσμιο οικοσύστημα, επιτρέποντας παράλληλα τη μείωση του δικού του λειτουργικού κόστους. Ένα ξενοδοχείο που περιγράφεται ανεξάρτητα ως φιλικό προς το περιβάλλον πρέπει να διαθέτει πιστοποιητικό που χορηγείται από εξωτερικό ανεξάρτητο οργανισμό, το οποίο καθιστά δυνατή την αξιόπιστη επιβεβαίωση ότι οι ιδιοκτήτες μιας εγκατάστασης συμμορφώνονται με διάφορα είδη φιλικών προς το περιβάλλον προτύπων.

3.3.1. Οικολογικό σήμα Eco-label

Η μείωση του λειτουργικού κόστους των ξενοδοχείων ως αποτέλεσμα των περιβαλλοντικών λύσεων σύμφωνα με τα πρότυπα πιστοποίησης Ecolabel μπορεί να επιτευχθεί μέσω δράσεων στους ακόλουθους τρεις τομείς:

1. εισαγωγή περιβαλλοντικών λύσεων κατασκευής και σχεδιασμού, π.χ. μέσω της μόνωσης των κτιρίων·
2. εγκατάσταση φιλικού προς το περιβάλλον εξοπλισμού σε υφιστάμενο ξενοδοχείο, με αποτέλεσμα μείωση των εκπομπών CO₂, π.χ. ηλιακοί συλλέκτες, αναμικτήρες νερού, φιλικά προς το περιβάλλον πλυντήρια ρούχων κ.λπ.·
3. αλλαγή στην οργάνωση της διαχείρισης του ξενοδοχείου και φιλο οικολογική προσέγγιση των τελικών χρηστών/πελατών, π.χ. μέσω περιβαλλοντικής κατάρτισης των εργαζομένων, ενθάρρυνσης των πελατών να διαχωρίζουν τα απόβλητα κ.λπ.

Πρωταρχικός στόχος των παραπάνω δράσεων είναι η μείωση της κατανάλωσης νερού και ενέργειας και των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, άρα και η μείωση του λειτουργικού κόστους ενός κτιρίου και η επίτευξη της μέγιστης δυνατής εξοικονόμησης. Με έμφαση στο «eco», οι ιδιοκτήτες ξενοδοχείων, όχι μόνο θα μειώσουν το λειτουργικό κόστος των κτιρίων, αλλά και θα αυξήσουν τις δυνατότητες του δικού τους φάσματος υπηρεσιών, το οποίο μπορεί να προσελκύσει νέους πελάτες, π.χ. μέσω χαμηλότερων τελών διαμονής (Dziuba, 2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΘΑΣΟΣ

4.1 Κύρια χαρακτηριστικά του νησιού

Η Θάσος είναι το βορειότερο νησί του Αιγαίου και γεωγραφικά ανήκει στην περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Καλύπτει έκταση 394 τετραγωνικών χιλιομέτρων και η περίμετρός της είναι περίπου 104 χιλιόμετρα. Συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με το ελληνικό λιμάνι της Καβάλας και χρησιμοποιεί το ηπειρωτικό αεροδρόμιο της πόλης ως τουριστικό λιμάνι εισόδου. Οι τουρίστες μπορούν να φτάσουν στο νησί και μέσω ferry boat, είτε από το χωριό της Κεραμωτής, που βρίσκεται κοντά στο αεροδρόμιο της Καβάλας, είτε μέσα από την πόλη της Καβάλας. Λόγω της τοποθεσίας της, η Θάσος υποδέχεται κυρίως οδικό τουρισμό από Βαλκανικές χώρες, και ειδικότερα από τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, τη Τουρκία και ακολουθούν Μολδαβία, Ουγγαρία, Σερβία. Ο εσωτερικός τουρισμός που υποδέχεται

συγκεντρώνεται κυρίως τις τρεις εβδομάδες του Αυγούστου. Η κύρια τουριστική σεζόν εκτείνεται από 1 Ιουνίου έως και 30 Σεπτεμβρίου, με τη Θάσο να υποδέχεται περίπου 350.000-400.000 τουρίστες σε μια κανονική σεζόν, φτάνοντας σε 98% πληρότητα τουρισμού. Όσον αφορά τα στατιστικά στοιχεία που έχουν δημοσιευτεί στο ΙΝΣΕΤΕ, στην περιφερειακή ενότητα της Θάσου υπάρχουν 209 ξενοδοχειακές μονάδες και 922 τουριστικές μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων και διαμερισμάτων της Περιφέρειας.

Το νησί της Θάσου συχνά αποκαλείται ως «σμαράγδι» του Βορείου Αιγαίου είναι ένα εξαιρετικά πράσινο και δασώδες νησί, φημίζεται για τις πανέμορφες καταπράσινες παραλίες του, ενώ συνδυάζει βουνό και θάλασσα μαζί. Η επιφάνεια του νησιού είναι βραχώδης και ορεινή, κατάφυτη με πυκνά δάση από πεύκα, πλατάνια, έλατα, βελανιδιές, καστανιές και άλλα. Εκεί καλλιεργούνται επίσης ελιές, καρυδιές, δαμασκηνιές, αμπέλια. Το κλίμα της Θάσου είναι εύκρατο και η διαμόρφωση του εδάφους σε συνδυασμό με το καταπράσινο τοπίο, τα άφθονα νερά, τον καθαρό αέρα και τη διάφανη ατμόσφαιρα έχουν δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την τουριστική ανάπτυξη του νησιού. Τις τελευταίες δεκαετίες, οι κρυστάλλινες παραλίες και οι παραθαλάσσιοι οικισμοί αποτελούν πόλο έλξης χιλιάδων τουριστών. Ωστόσο, η ενδοχώρα του νησιού έχει ένα περιβάλλον ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς με όμορφα παραδοσιακά χωριά που έχουν πλούσια ιστορία και πολιτισμό. Η αρχιτεκτονική των σπιτιών ακολουθεί την παραδοσιακή μακεδονική αρχιτεκτονική με βιοκλιματικά σχεδιαστικά στοιχεία. Στον πολεοδομικό σχεδιασμό των οικισμών αυτών συναντώνται έντονα στοιχεία περιβαλλοντικού σχεδιασμού. Κάθε χωριό είχε τα δικά του έθιμα και παραδόσεις, πολλά από τα οποία επιβιώνουν μέχρι σήμερα (Lantitsou, 2017).

Ενώ οι κάτοικοι του νησιού απασχολούνται κατά κύριο λόγο με τον τουρισμό, ένα από τα κύρια εισοδήματα των Θασίων αποτελεί επίσης και η ξυλεία και η εξόρυξη μαρμάρου, με το μάρμαρο της Θάσου να είναι γνωστό στις μέρες μας ως ένα από τα φωτεινότερα κατάλευκα μάρμαρα στον κόσμο. Το νησί χαρακτηρίζεται, επίσης, από μεγάλες εκτάσεις με ελαιόδεντρα και φημίζεται για το παρθένο ελαιόλαδο και τις ελιές του. Ιδιαίτερα φημισμένο είναι και το πευκόμελο Θάσου, με το πεύκο της Θάσου να θεωρείται το σημαντικότερο μελισσοκομικό φυτό της Ελλάδας.

4.2 Προκλήσεις αναφορικά με τη βιωσιμότητα του τουρισμού στο νησί

Το νησί της Θάσου έχει πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και μακρόχρονη ιστορία. Τα ορεινά χωριά, ιδιαίτερα πριν από τη δεκαετία του '50, είχαν αναπτύξει εύρωστες τοπικές οικονομίες, βασισμένες στην αγροκτηνοτροφία, τη σωστή διαχείριση των δασών και την τοπική χειροτεχνία. Μετά τη δεκαετία του '70, από τους ορεινούς οικισμούς παρατηρείται μετατόπιση κατοίκων προς την παραλία (Lantitsou, 2017). Η Θάσος προσφέρεται ως μια λεπτομερής μελέτη περίπτωσης, καθώς είναι ένα νησί που υπέστη τεράστια περιβαλλοντική καταστροφή. Πιο συγκεκριμένα, μετά τις καταστροφικές δασικές πυρκαγιές που υπέστη τη δεκαετία του 1980 θεωρήθηκε γενικά ότι θα ακολουθούσε μια οικοδομική έκρηξη και θα οδηγούσε σε μεγάλης κλίμακας ανάπτυξη, καταργώντας ένα χαμηλό επίπεδο παράκτιας ανάπτυξης. Στην πραγματικότητα, το νησί έχει αναπτυχθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάρχει μια υγιής ισορροπία μεταξύ ανάπτυξης και περιβάλλοντος. Αν και το επίπεδο περιβαλλοντικής συνείδησης μεταξύ των κατοίκων είναι χαμηλό και δεν υπάρχει ορατό περιβαλλοντικό κίνημα ή οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών, ωστόσο το νησί εξακολουθεί να καταφέρνει να συνδυάσει τα κοινωνικοοικονομικά πλεονεκτήματα του τουρισμού με σχετική περιβαλλοντική επιτυχία (Kütting, 2010). Είναι ένα παράδειγμα νησιού, όπου οι σχέσεις φύσης-κοινωνίας δεν είναι συνειδητά βιώσιμες, αλλά υπάρχει η συνείδηση ότι οι τουρίστες έρχονται να απολαύσουν το καθαρό και παρθένο περιβάλλον και ότι ως εκ τούτου είναι ένα πλεονέκτημα που αξίζει να διατηρηθεί. Η Θάσος μπορεί να θεωρηθεί ως μια μελέτη περίπτωσης που έρχεται όσο το δυνατόν πιο κοντά στο πάντρεμα του mainstream τουρισμού με βιώσιμες τουριστικές πρακτικές. Μη ξεχάσουμε να αναφέρουμε το Υψάριον, όπου είναι η ψηλότερη βουνοκορφή της Θάσου. Καλύπτει ένα μεγάλο μέρος του νησιού, και φιλοξενεί πανέμορφα δάση στην καταπράσινη επιφάνειά του και για αυτό το νησί αποκαλείται το «σμαραγδένιο νησί» του Αιγαίου. Κύριο χαρακτηριστικό του Υψαρίου αποτελούν τα πολλά μονοπάτια που το διατρέχουν και που χαρίζουν στους λάτρεις της φύσης μοναδικές εμπειρίες, με αποκορύφωμα το ορειβατικό καταφύγιο, που βρίσκεται στην κορυφή και που μπορεί να φιλοξενήσει τους περιπατητές. Έτσι, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η διατήρηση της βιωσιμότητας και η αειφόρος ανάπτυξη του νησιού είναι πολύ σημαντική για την τουριστική σταδιοδρομία της Θάσου και την προσέλκυση τουριστών.

4.3 Οικοτουρισμός στο νησί

Στις μέρες μας υπάρχει ένας αυξανόμενος αριθμός τουριστών που αναζητούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ο οικοτουρισμός, ως μορφή τουρισμού, στηρίζεται στο σεβασμό του φυσικού περιβάλλοντος μιας περιοχής και των πολιτιστικών αξιών της τόσο υλικών όσο και άυλων. Αναπτύσσεται σε περιοχές που έχουν πλούσιο φυσικό πλούτο, προσφέροντας ευκαιρίες εξερεύνησης της χλωρίδας και της πανίδας, του τοπίου και των τοπικών πολιτισμών, ενώ παράλληλα συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας αυτοσυντηρούμενης τοπικής οικονομίας και κοινωνίας. Έτσι και στην ορεινή περιοχή της Θάσου υπάρχουν ιδιαίτερα αξιόλογοι φυσικοί πόροι, παραδοσιακοί οικισμοί, πλούσιες παραδόσεις και έθιμα. Ως εκ τούτου, ενδείκνυται για την ανάπτυξη διαφόρων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως είναι ο αγροτουρισμός, κοινωνικός, πολιτιστικός, αθλητικός, ορειβατικός και συνεδριακός τουρισμός, τουρισμός που συνδέεται με διάφορες δραστηριότητες στην περιοχή, αλλά κυρίως με τον οικοτουρισμό.

Ο οικοτουρισμός προσφέρει στον τουρίστα την ευκαιρία να απολαύσει τη ζεστή, οικογενειακή μορφή, να νιώσει τη φιλοξενία των ντόπιων κατοίκων και να συμμετάσχει στον τρόπο ζωής τους. Ακόμη, μπορεί να πάρει μέρος και στις τοπικές παραδοσιακές διαδικασίες παραγωγής διαφόρων προϊόντων και να εξερευνήσει τα δάση και τις ομορφιές του ορεινού τοπίου. Τα ορεινά χωριά της Θάσου έχουν διατηρήσει σε σημαντικό βαθμό την αρχιτεκτονική και πολιτιστική τους κληρονομιά, καθώς και τον παραδοσιακό πολεοδομικό σχεδιασμό τους. Περιβάλλονται από πλούσια βλάστηση, ενώ το κλίμα τους προσφέρει κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης. Τα τρεχούμενα νερά δημιουργούν ένα πολύ ευχάριστο περιβάλλον και αποτελούν πόλο έλξης πολλών ορειβατών και πεζοπόρων που κάνουν διάλειμμα για να απολαύσουν νερό από τις πηγές που έρχεται απευθείας από το υψηλότερο βουνό του νησιού, το Υψάριον. Η Θάσος φημίζεται, επιπλέον, για τα πλούσια δάση της, όπου υπάρχουν πολλά μονοπάτια που προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες για περιπάτους και γνωριμία με υπέροχα παρθένα τοπία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν, ακόμη, οι γαστρονομικές εμπειρίες που μπορεί να αποκομίσει κανείς από το τοπικό φαγητό, κρασί, παρθένο ελαιόλαδο, ελιές, τυρί, όπως και τα περίφημα γλυκά του κουταλιού της Θάσου.

Ωστόσο, αυτό που έχει ανάγκη το νησί είναι να γίνει ένας επανασχεδιασμός της ανάπτυξης αυτών των οικισμών. Ο συνδυασμός των παραδοσιακών μεθόδων παραγωγής με τη σύγχρονη τεχνολογία προσφέρει την ενσωμάτωση της οικολογικής επιστήμης στις παραγωγικές διαδικασίες, δηλαδή βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία. Η ανάπτυξη αυτή πρέπει να οργανωθεί χωρικά μέσα από ένα σωστό περιβαλλοντικό σχεδιασμό και έχοντας κύριο γνώμονα

τον σεβασμό στη διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του νησιού. Με την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, τη σωστή διαχείριση των δασών και της αλιείας, η τοπική παραγωγή μπορεί να υποστηριχθεί ακόμη και με μικρές βιοτεχνικές συνεταιριστικές μονάδες αναπτύσσοντας σε μεγάλο βαθμό την τοπική οικονομία. Ως εκ τούτου, μπορεί να γίνει παραγωγή και συσκευασία βιολογικού λαδιού, μελιού, κρασιού και ούζου. Παράλληλα, θα μπορούσε να γίνει η ανακατασκευή των εγκαταλελειμμένων παραδοσιακών σπιτιών, ώστε να φιλοξενηθούν τουρίστες που αναζητούν εναλλακτικές διακοπές. Ο οικοτουρισμός, πυροδοτώντας την τοπική ανάπτυξη, μπορεί να συμβάλει στην επιστροφή πολλών κατοίκων της Θάσου σε αυτά τα ορεινά χωριά. Ορεινά χωριά με πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό πλούτο μπορούν, επίσης, να επεκτείνουν την τουριστική περίοδο. Το νησί προσφέρει ευκαιρίες για διακοπές, όχι μόνο το καλοκαίρι αλλά και το φθινόπωρο και την άνοιξη, ακόμα και το χειμώνα αρκεί να αξιοποιηθούν σωστά από την τοπική κοινωνία. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, απαραίτητη είναι η απόκτηση περιβαλλοντικής συνείδησης από τους ντόπιους, ώστε να αξιοποιηθούν όλες οι δυνατότητες που προσφέρει το νησί (Lantitsou, 2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1. Ερευνητικοί στόχοι

Οι βασικοί στόχοι της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της μέχρι τώρα ευαισθητοποίησης των επιχειρηματιών τουριστικών καταλυμάτων στην πράσινη ανάπτυξη, η πληροφόρηση που έχουν οι ιδιοκτήτες σχετικά με πράσινες πρακτικές, η διάθεση των επιχειρηματιών για αλλαγή και η συμβολή και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην ανάδειξη του νησιού ως πράσινο προορισμό. Τα αποτελέσματα της έρευνας που θα αναλυθούν παρακάτω επηρεάζονται από την ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, το είδος της επιχείρησης, τον αριθμό δωματίων και τα χρόνια λειτουργίας του καταλύματος. Έτσι, προκύπτουν οι εξής υποθέσεις:

Υπόθεση 1: Άτομα νεαρότερης ηλικίας είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένα στο περιβαλλοντικό ζήτημα.

Υπόθεση 2: Οι ιδιοκτήτες ξενοδοχείων με μεγάλο αριθμό δωματίων εφαρμόζουν πιο ενεργά περιβαλλοντικές πρακτικές για την πράσινη ανάπτυξη συγκριτικά με τους ιδιοκτήτες άλλων ειδών καταλυμάτων.

Υπόθεση 3: Οι επιχειρηματίες με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο είναι περισσότερο πληροφορημένοι σχετικά με τις πράσινες πρακτικές και τα οικολογικά σήματα.

Υπόθεση 4: Οι ιδιοκτήτες καταλυμάτων στο νησί είναι πρόθυμοι για αλλαγές προς την πράσινη μετάβαση.

Υπόθεση 5: Η τοπική αυτοδιοίκηση δεν μεριμνά για την πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων της περιοχής.

5.2. Συλλογή δεδομένων έρευνας

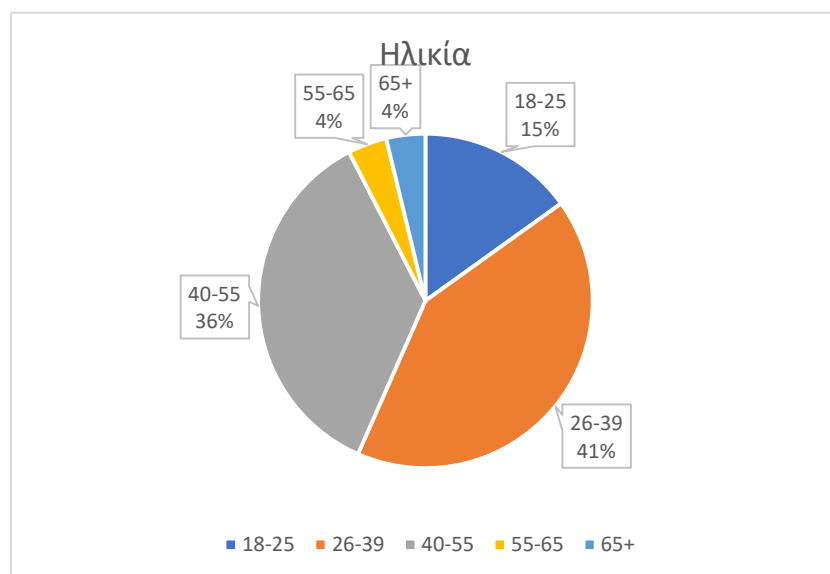
Η παρούσα εργασία διεξήχθη με ποσοτική έρευνα, προκειμένου να διερευνηθούν οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών. Το ερευνητικό εργαλείο συλλογής δεδομένου που επιλέχθηκε είναι το ερωτηματολόγιο, το οποίο απευθύνεται αποκλειστικά σε ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων στο νησί της Θάσου. Η Θάσος διαθέτει συνολικά 209 ξενοδοχειακές μονάδες και 922 μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων και διαμερισμάτων. Έτσι, το ερωτηματολόγιο στάλθηκε σε 110 επιχειρηματίες του νησιού μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου εκ των οποίων 53 ανταποκρίθηκαν θετικά και συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, που αποτελεί ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα. Οι περισσότερες ηλεκτρονικές διευθύνσεις εντοπίστηκαν μέσα από ηλεκτρονικούς καταλόγους (χρυσός οδηγός, vrisko.gr), καθώς και από τις ιστοσελίδες καταλυμάτων που γνώριζα από προσωπική μου εμπειρία και γνωριμίες. Στα επαγγελματικά email, όπου στάλθηκαν τα ερωτηματολόγια, δόθηκε διάστημα ενός μήνα για την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Με την αποστολή του ερωτηματολογίου στάλθηκε συνοδευτικό μήνυμα στο οποίο αναφερόταν το ονοματεπώνυμο και η ιδιότητα μου, ο τίτλος και ο σκοπός της εργασίας, το γεγονός ότι διαφυλάσσεται η ανωνυμία των συμμετεχόντων, καθώς επίσης και ότι τα στοιχεία που θα προκύψουν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για το συγκεκριμένο σκοπό. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από συνολικά 21 ερωτήσεις κλειστού τύπου, εκ των οποίων 18 είναι υποχρεωτικές και 3 προαιρετικές. Επιπρόσθετα, οι 13 ερωτήσεις είναι πολλαπλής επιλογής, οι 6 είναι ερωτήσεις σε κλίμακα Likert από το 1 έως το 5, όπου το 1 αντιπροσωπεύει το καθόλου, το 2 το λίγο, το 3 αρκετά, το 4 το πολύ και το 5 πάρα πολύ και τέλος, υπάρχουν και 2 ερωτήσεις σύντομης απάντησης. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικές με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των επιχειρηματιών και το είδος του καταλύματος που διοικούν, ενώ το δεύτερο μέρος αφορά ερωτήσεις σχετικές με τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στην ανακύκλωση υλικών και γενικότερα στην αειφόρο ανάπτυξη και έπειτα το βαθμό μέριμνας που υπάρχει από μεριά της

τοπικής αυτοδιοίκησης, όσον αφορά την «πράσινη» πολιτική του νησιού. Προκειμένου την όσο μεγαλύτερη συμμετοχή στην έρευνα και καθώς ο χρόνος των ξενοδόχων είναι πολύτιμος, το ερωτηματολόγιο διαμορφώθηκε έτσι, ώστε, ο μέσος όρος συμπλήρωσης του να μη ξεπερνά τα 2 λεπτά.

Επιπροσθέτως, διεξήχθη μια σύντομη τηλεφωνική συνέντευξη με τη Διευθύντρια Καθαριότητας και Περιβάλλοντος του Δήμου Θάσου, προκειμένου να διαμορφώσουμε μια σφαιρική εικόνα της περιβαλλοντικής ανάπτυξης του νησιού της Θάσου.

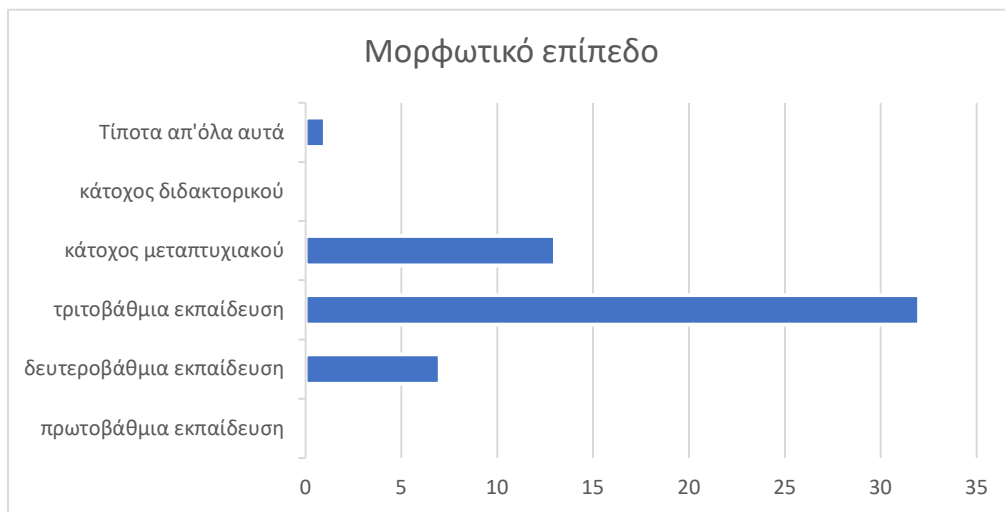
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Παρακάτω ακολουθούν πέντε διαγράμματα που παρουσιάζουν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων του ερωτηματολογίου:

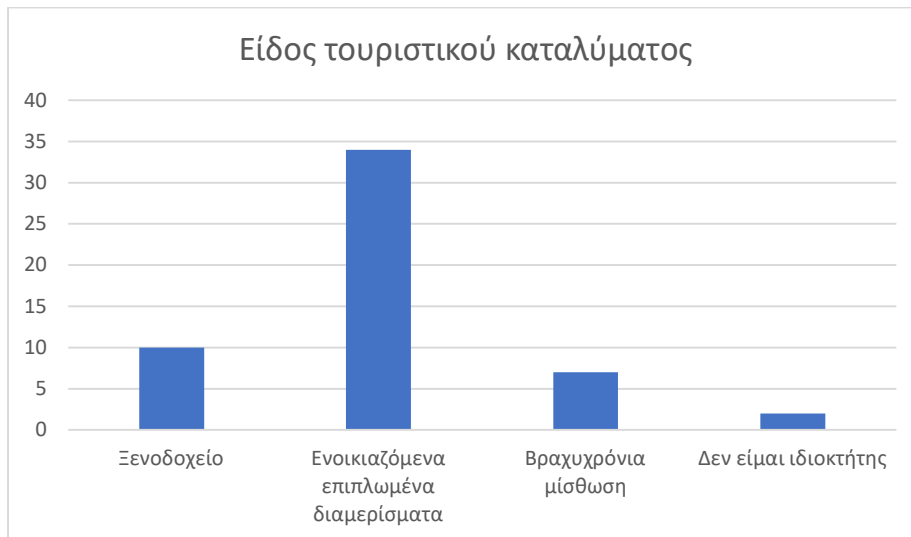
Διάγραμμα 1: Ηλικιακή κατανομή επιχειρηματιών

Οι επιχειρηματίες που συμπλήρωσαν το παρόν ερωτηματολόγιο κυμάνθηκαν μεταξύ πέντε ηλικιακών ομάδων. Η πρώτη ήταν ηλικίας από 18 έως 25 χρονών και η συμμετοχή ανήλθε σε ποσοστό 15%. Η δεύτερη από 26 έως 39 χρονών που έφτασε το 41% των συμμετοχών, έπειτα από 40 έως 55 ετών συμμετείχε ποσοστό 36%, από 55 έως 65 ετών ένα μικρό ποσοστό 4% και τέλος υπόλοιπο 4% των συμμετεχόντων ήταν ηλικίας άνω των 65 ετών.

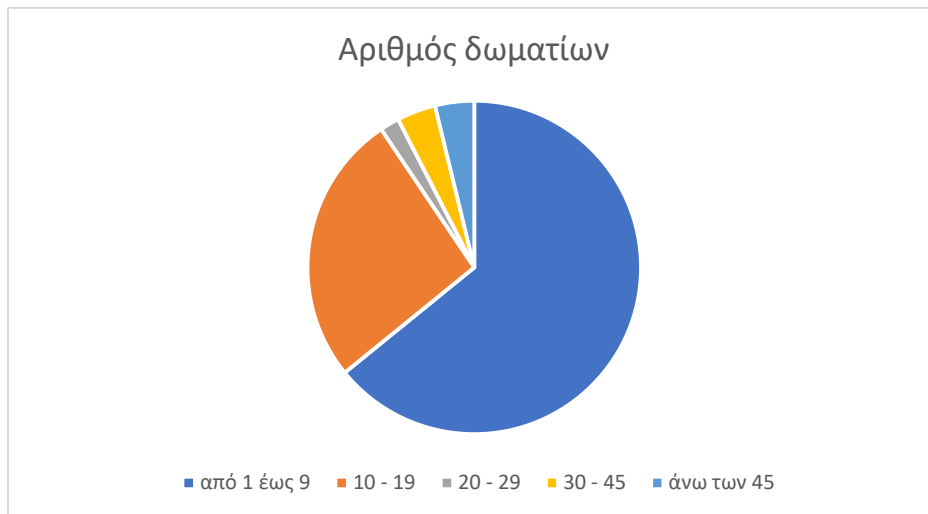
Διάγραμμα 2: Μορφωτικό επίπεδο

Από τους συμμετέχοντες 13 άτομα είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού, 7 άτομα είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ η πλειοψηφία είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 3: Είδος τουριστικού καταλύματος

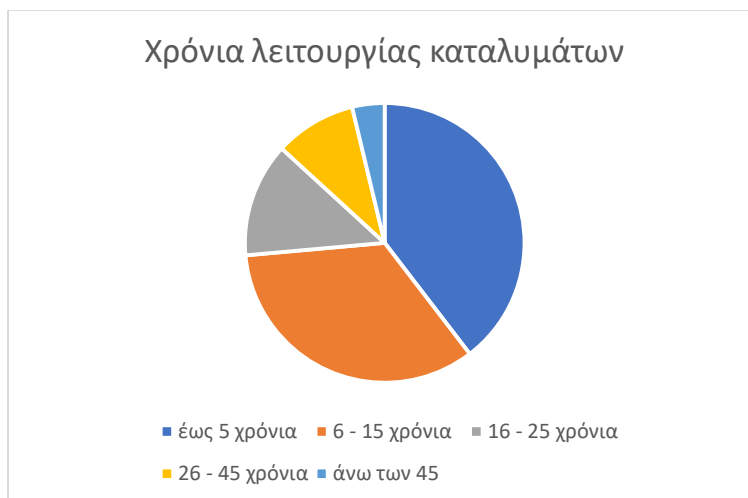
Από τους 53 ερωτηθέντες, 34 είναι ιδιοκτήτες ενοικιαζόμενων επιπλωμένων διαμερισμάτων, 10 άτομα είναι ιδιοκτήτες ξενοδοχείων και μόλις 7 άτομα είναι ιδιοκτήτες βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Διάγραμμα 4: Αριθμός δωματίων

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων που ανέρχεται στα 34 άτομα είναι ιδιοκτήτες καταλυμάτων που έχουν από 1 έως 9 δωμάτια, 14 άτομα έχουν δωμάτια από 10 έως 19, 1 άτομα απάντησε ότι κατέχει από 20 έως 29 δωμάτια, 2 άτομα από 30 έως 45 και τα υπόλοιπα 2 κατέχουν άνω των 45 δωμάτια.

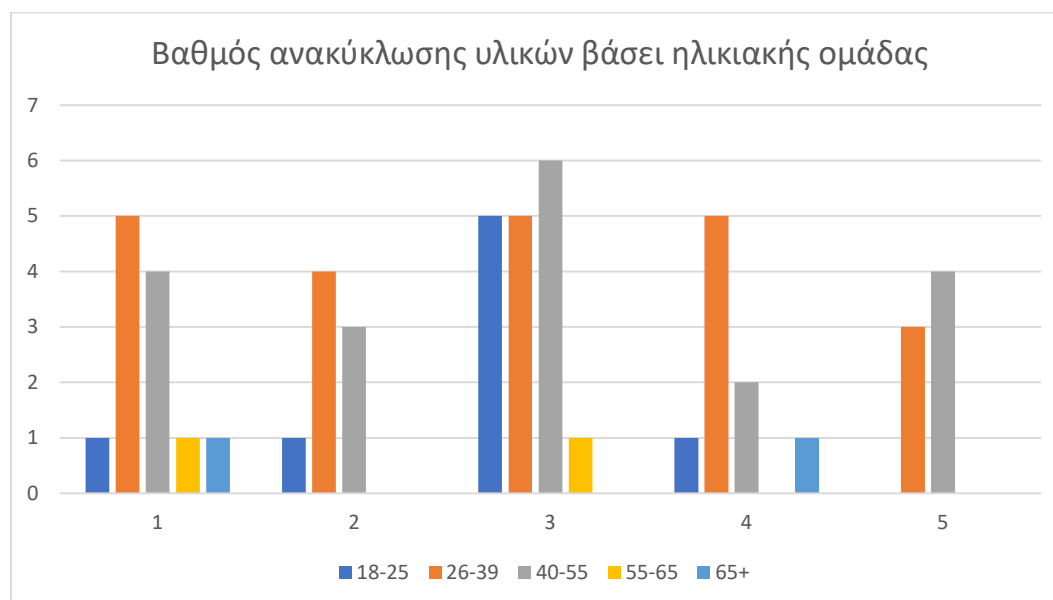
Διάγραμμα 5: Χρόνια λειτουργίας καταλυμάτων

21 ερωτηθέντες του ερωτηματολογίου αποκρίθηκαν ότι το κατάλυμα τους βρίσκεται σε λειτουργία από 1 έως 5 χρόνια, 18 ιδιοκτήτες δήλωσαν ότι το κατάλυμα τους λειτουργεί από 6 έως 15 χρόνια, 7 εξ αυτών από 16 έως 25 χρόνια, 5 άτομα από 26 έως 45 χρόνια, ενώ 2 μόλις απάντησαν άνω των 45 ετών.

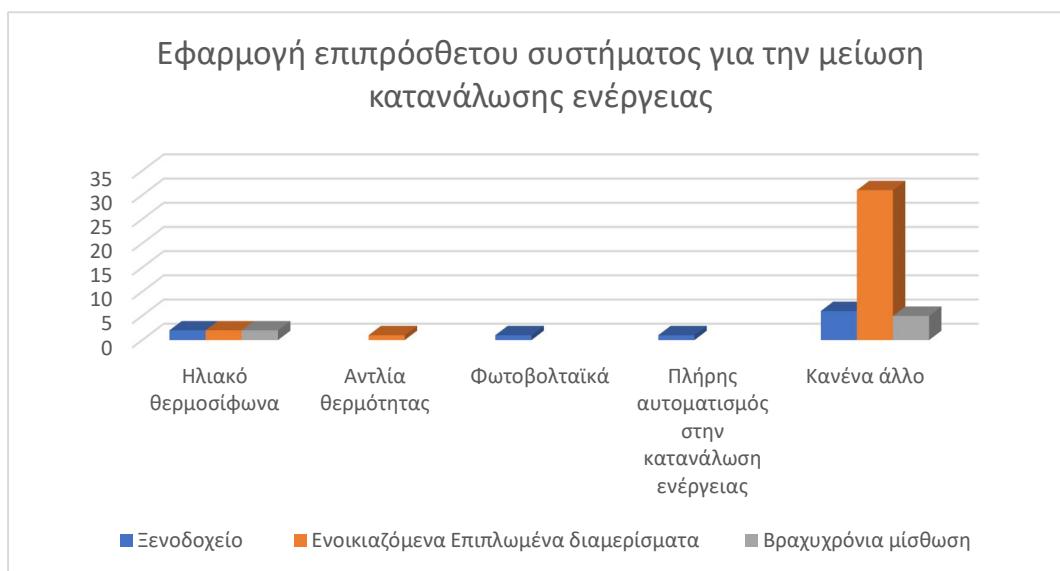
Παρακάτω θα συνεχίσουμε με την σύγκριση των αποτελεσμάτων, που συλλέχθηκαν μέσα από το ερωτηματολόγιο, προκειμένου να ελεγχθούν οι υποθέσεις που κάναμε.

Διάγραμμα 6: Κατά πόσο βαθμό οι ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων ανακυκλώνουν υλικά βάσει της ηλικιακής τους ομάδας

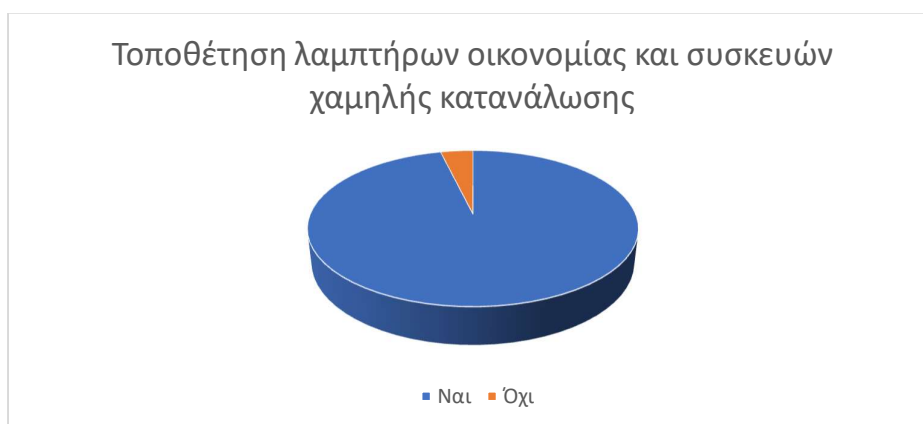
Ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες του ερωτηματολογίου να επιλέξουν έναν βαθμό (ο οποίος εμφανίζεται οριζόντια του διαγράμματος) από το 1 έως το 5, όπου το 1 αντιπροσωπεύει το καθόλου και το 5 πάρα πολύ, όπου δείχνει κατά πόσο βαθμό οι ιδιοκτήτες καταλυμάτων ανακυκλώνουν υλικά σε κάδους. Στον κάθετο άξονα απεικονίζεται ο αριθμός των ατόμων που έδωσαν την εκάστοτε απάντηση. Από τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν διαπιστώνουμε ότι 12 ερωτηθέντες διάλεξαν το βαθμό 1, που σημαίνει ότι δεν ανακυκλώνουν «καθόλου», εκ των οποίων 5 άτομα είναι ηλικιακής ομάδας 26-39, 4 άτομα είναι ηλικίας 40-55 και από 1 άτομο είναι οι ηλικιακές ομάδες 18-25, 55,65 και άνω των 65. Συνεχίζοντας, 8 άτομα αποκρίθηκαν θετικά στο βαθμό 2, που δηλώνει ότι ανακυκλώνουν «λίγο», όπου ανάμεσα τους βρίσκεται ένα άτομο ηλικίας 18-25 ετών, 4 άτομα από 26-39 και 3 άτομα από 40-55. Προχωρώντας, 17 συμμετέχοντες επέλεξαν το βαθμό 3 που σημαίνει ότι ανακυκλώνουν «αρκετά», εξ αυτών 5 άτομα είναι από 18 έως 25 χρονών, 5 άτομα από 26 έως 39 χρονών, 6 από 40 έως 55 ετών και ένας από 55 έως 65 ετών. Το βαθμό 4 που υποδηλώνει ότι ανακυκλώνουν «πολύ», επέλεξαν 9 συμμετέχοντες, με τα 5 άτομα να βρίσκονται σε ηλικία από 26 έως 39 ετών, 2 άτομα από 40 έως 55 και από 1 ηλικίας 18-25 και άνω των 65 ετών. Τέλος, 3 άτομα από 26 έως 39 ετών αποκρίθηκαν ότι ανακυκλώνουν «πάρα πολύ», όπως επίσης και 4 άτομα ηλικία από 40 έως 55 χρονών.

Διάγραμμα 7: Εφαρμογή κάποιου επιπρόσθετου συστήματος για την μείωση κατανάλωσης ενέργειας

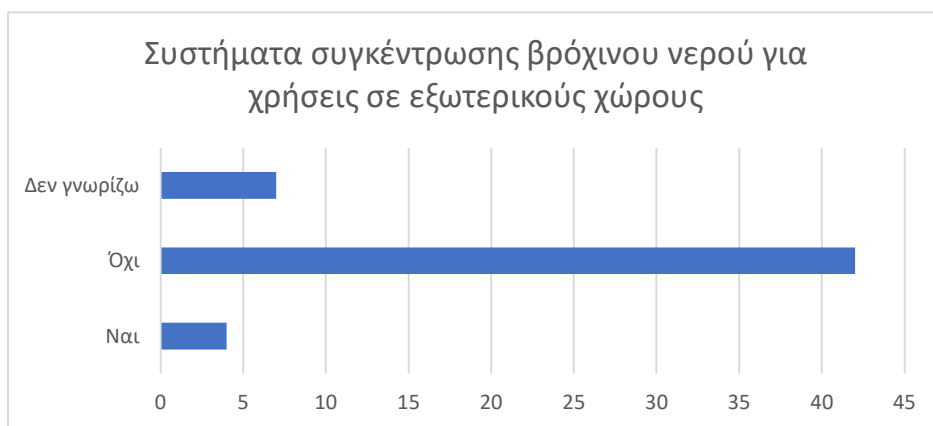
Οι συμμετέχοντες ζητήθηκαν να απαντήσουν επιγραμματικά αν εφαρμόζουν κάποιο επιπρόσθετο σύστημα που χρησιμοποιείται για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Στον κάθετο άξονα του διαγράμματος απεικονίζεται ο αριθμός των ατόμων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο και ο οριζόντιος άξονας υποδηλώνει τις απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτηθέντες. 9 άτομα αποκρίθηκαν θετικά αναφέροντας 6 άτομα ότι χρησιμοποιούν ηλιακό θερμοσίφωνα, εξ αυτών 2 είναι ιδιοκτήτες ξενοδοχείων, 2 ιδιοκτήτες ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων και 2 βραχυχρόνιας μίσθωσης. Ένας ιδιοκτήτης ξενοδοχείου απάντησε ότι χρησιμοποιεί φωτοβολταϊκά στη στέγη και ένας ακόμη ξενοδόχος ότι εφαρμόζει πλήρη αυτοματισμό στην κατανάλωση ενέργειας.

Διάγραμμα 8: Τοποθέτηση εντός καταλύματος λαμπτήρων οικονομίας και συσκευών χαμηλής κατανάλωσης

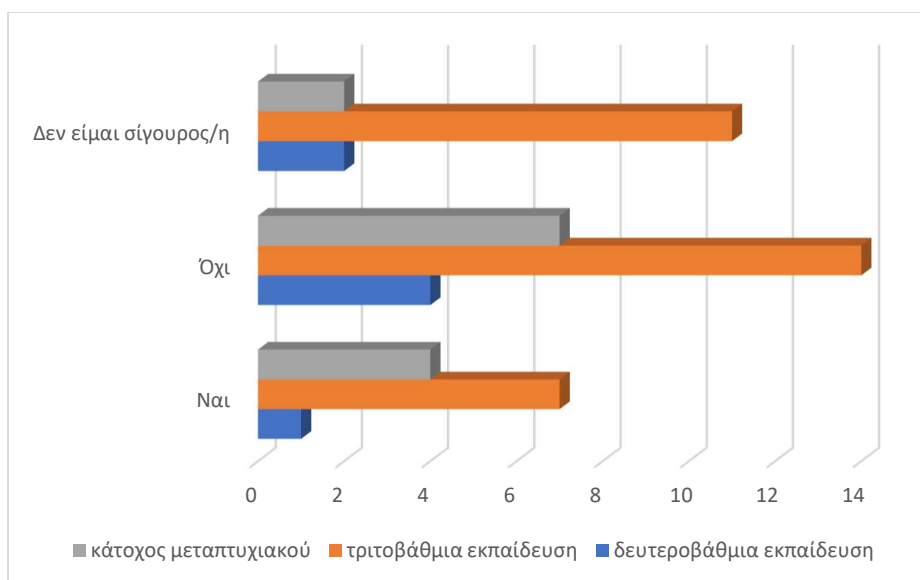
Το 96% των συμμετεχόντων απάντησε ότι έχει τοποθετήσει εντός της ιδιοκτησίας του λάμπες οικονομίας και συσκευές χαμηλής κατανάλωσης, ενώ μόνο το 4% αποκρίθηκε αρνητικά.

Διάγραμμα 9: Συστήματα συγκέντρωσης βρόχινου νερού για χρήσεις σε εξωτερικούς χώρους

Σύμφωνα με το διάγραμμα 10, το 79,2% των ερωτηθέντων απάντησε ότι δε διαθέτει σύστημα συγκέντρωσης νερού, το 13,3% δεν γνωρίζει αν διαθέτει και ένα ποσοστό 7,5% αποκρίθηκε θετικά. Αυτό το μικρό ποσοστό αποτελείται από 2 ξενοδοχεία με 20 έως 45 δωμάτια, από έναν ιδιοκτήτη ενοικιαζόμενων δωματίων με 10 έως 19 δωμάτια και μία βραχυχρόνια μίσθωση.

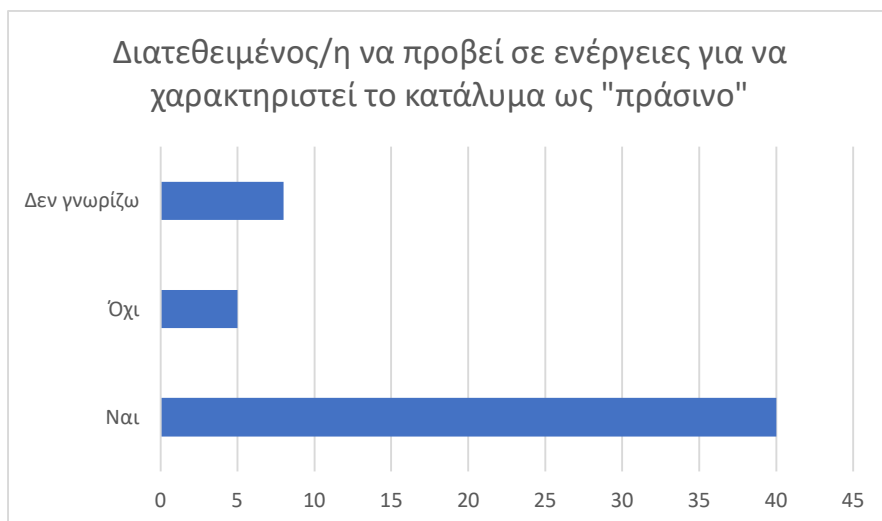
Διάγραμμα 10: Αν υπάρχει η γνώση για το ποιες είναι οι προϋποθέσεις για να λάβει ένα κατάλυμα οικολογικό σήμα

Το ανωτέρω διάγραμμα παρουσιάζει αν οι ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων στο νησί της Θάσου γνωρίζουν τις προϋποθέσεις προκειμένου ένα κατάλυμα να μπορεί να λάβει ένα από τα οικολογικά σήματα. Από τα αποτελέσματα της έρευνας, συγκρινόμενα με το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων, διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δεν γνωρίζουν καθόλου, είτε δεν είναι σίγουροι για τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να λάβει κάποιος το οικολογικό σήμα. Πιο συγκεκριμένα, μόνο το 22,6% ανταποκρίθηκε θετικά, εκ των

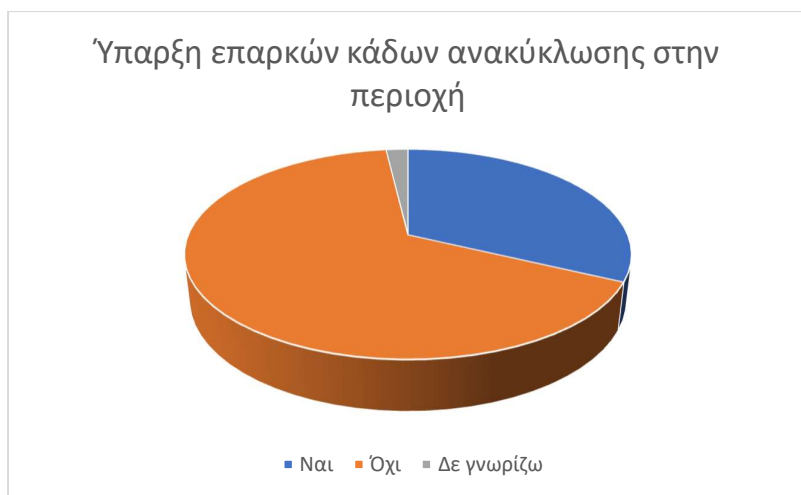
οποίων 1 άτομο είναι απόφοιτος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 7 άτομα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και 4 είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού.

Διάγραμμα 11: Κατά πόσο διατίθεται να προβούν σε ενέργειες για τη πράσινη μετάβαση

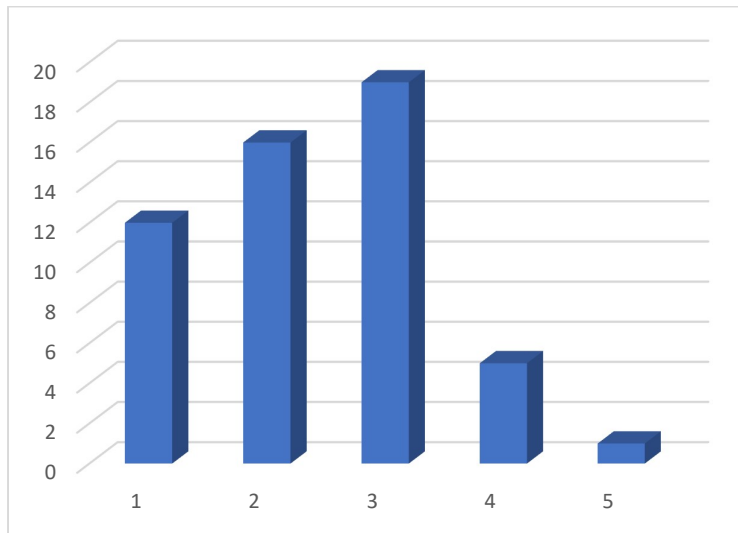
Μια αξιοσημείωτη διαπίστωση είναι ότι το 75,5% των ερωτηθέντων είναι πρόθυμοι να προβούν σε ενέργειες για να μπορέσει να χαρακτηριστεί το κατάλυμα τους «πράσινο». 9,4% αποκρίθηκαν αρνητικά, ενώ το υπόλοιπο 15,1% ήταν αναποφάσιστοι.

Διάγραμμα 12: Ύπαρξη επαρκών κάδων ανακύκλωσης στην περιοχή

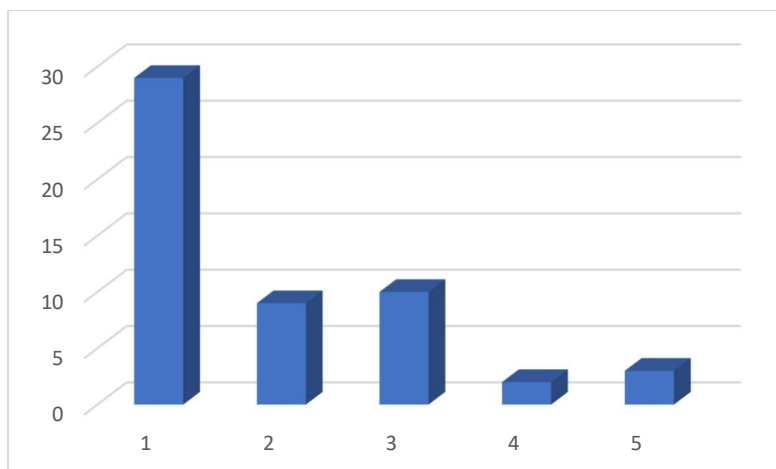
Οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν για το αν οι κάδοι ανακύκλωσης στην περιοχή όπου διαμένουν είναι επαρκείς για να καλύψουν τις ανάγκες των κατοίκων. Το 66% απάντησε ότι δεν είναι επαρκείς, ενώ ένα μικρό ποσοστό 32,1%, αποκρίθηκε καταφατικά.

Διάγραμμα 13: Κατά πόσο βαθμό η τοπική αυτοδιοίκηση έχει ενεργό ρόλο την τελευταία πενταετία σε βιώσιμες πρακτικές για το νησί της Θάσου.

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζεται ο βαθμός κατά τον οποίο οι τοπικές αρχές διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην προώθηση περιβαλλοντικών πρακτικών στο νησί της Θάσου. Στον οριζόντιο άξονα είναι εμφανίζονται οι βαθμοί από το 1 έως το 5, όπου το 1 αντιπροσωπεύει το καθόλου και το 5 πάρα πολύ και στον κάθετο άξονα βρίσκεται ο αριθμός των ατόμων που έδωσαν την κάθε απάντηση. Από τα αποτελέσματα διαφαίνεται ότι οι ιδιοκτήτες καταλυμάτων θεωρούν ότι η τοπική αυτοδιοίκηση δεν έχει προβεί σε σημαντικές ενέργειες για την προώθηση πράσινων πρακτικών.

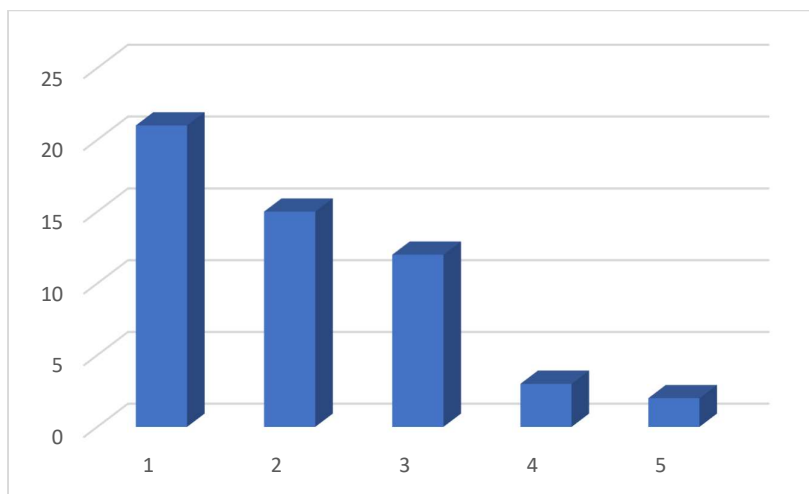
Διάγραμμα 14: Βαθμός ενημέρωσης από τους φορείς του δήμου για το σωστό διαχωρισμό των υλικών στους κάδους.

Το 54,7% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι δεν έχουν λάβει καθόλου ενημέρωση από τους τοπικούς φορείς για το πως να διαχωρίζουν τα υλικά στους κάδους με σωστό τρόπο. Το 17%

απάντησε «λίγο», το 18,9% απάντησε αρκετά, ενώ μόλις το 3,8% απάντησε πολύ και τέλος το 5,7% απάντησε πάρα πολύ.

Διάγραμμα 15: Βαθμός ικανοποίησης από τη στρατηγική της τοπικής αυτοδιοίκησης την τελευταία πενταετία για την προβολή και την προώθηση του νησιού ως προορισμό εναλλακτικού τουρισμού

Παρομοίως, το ποσοστό μη ικανοποίησης των κατοίκων από την υφιστάμενη στρατηγική των τοπικών αρχών είναι συντριπτικά υψηλό και φτάνει το 36,9% με την απάντηση «καθόλου», το 28,3% με την απάντηση «λίγο» και 22,6% με την απάντηση βαθμού 3. Ενώ μόλις 5 άτομα απάντησαν ότι είναι πολύ και πάρα πολύ ικανοποιημένοι.

Σχολιασμός έρευνας

Στην παρούσα έρευνα τα συμπεράσματα που διεξήχθησαν προέκυψαν από ένα δείγμα 53 ατόμων. Αναφορικά με την πρώτη υπόθεση, που κάνει λόγο για το αν άτομα πιο νεαρής ηλικίας είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένα στην πράσινη ανάπτυξη, δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί, καθώς από τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου διαπιστώσαμε ότι συμμετέχουν ενεργά στην ανακύκλωση υλικών και άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (βλέπε διάγραμμα 6). Όσον αφορά τη δεύτερη υπόθεση, που υποστηρίζει ότι οι ιδιοκτήτες ξενοδοχείων με μεγάλο αριθμό δωματίων ακολουθούν πιο ενεργά περιβαλλοντικές πρακτικές, επίσης, δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί, καθώς ενώ βλέπουμε μια σημαντική συμμετοχή των ξενοδόχων στην ανακύκλωση υλικών, στην τοποθέτηση λαμπτήρων και συσκευών χαμηλής κατανάλωσης, στην εφαρμογή συστημάτων για τη μείωση κατανάλωσης και τη συγκέντρωση βρόχινου νερού για χρήσεις σε εξωτερικούς χώρους, βλέπουμε και εξίσου σημαντική συμμετοχή από τη μεριά των ιδιοκτητών των ενοικιαζόμενων δωματίων και βραχυχρόνιας μίσθωσης (βλέπε διάγραμμα

7, 8 και 9). Προχωρώντας στην τρίτη υπόθεση, όπου υποστηρίζει ότι οι ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων, που έχουν πιο υψηλό μορφωτικό επίπεδο, είναι περισσότερο ενημερωμένοι αναφορικά με τις περιβαλλοντικές πρακτικές και τις προϋποθέσεις για να λάβει κάποιος οικολογικό σήμα, δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί, καθώς η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δεν γνωρίζουν καθόλου, είτε δεν είναι σίγουροι για τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη λήψη οικολογικού σήματος (βλέπε διάγραμμα 10).

Μια αξιοσημείωτη διαπίστωση που δεν πρέπει να παραληφθεί και επιβεβαιώνει την τέταρτη υπόθεση είναι ότι το 75,5% των επιχειρηματιών πιστεύουν ότι η πράσινη ανάπτυξη θα προσελκύσει περισσότερους τουρίστες στο νησί της Θάσου, που αποτελεί πολύ θετικό στοιχείο για την περιβαλλοντική συνείδηση των ιδιοκτητών των τουριστικών καταλυμάτων της Θάσου (βλέπε διάγραμμα 11).

Προχωρώντας στην πέμπτη και τελευταία υπόθεση, συμπεραίνουμε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (βλέπε διάγραμμα 13) υποστηρίζουν ότι η τοπική αυτοδιοίκηση δε μεριμνά στο βαθμό που θα έπρεπε για την «πράσινη» ανάπτυξη του νησιού. Πιο αναλυτικά, το 66% των συμμετεχόντων υποστηρίζει ότι η περιοχή τους δε διαθέτει επαρκείς κάδους ανακύκλωσης (βλέπε διάγραμμα 12) και ότι είναι «λίγο» ικανοποιημένοι από την υφιστάμενη «πράσινη» πολιτική του νησιού της Θάσου (βλέπε διάγραμμα 15). Επιπρόσθετα, στο ερώτημα αν την τελευταία πενταετία είχαν κάποια ενημέρωση από τους αρμόδιους φορείς του νησιού σχετικά με τη σημαντικότητα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στα τουριστικά καταλύματα, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων απάντησε αρνητικά (βλέπε διάγραμμα 14).

Ωστόσο, για να μπορέσουμε να διαμορφώσουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις περιβαλλοντικές συνθήκες στο νησί της Θάσου, επικοινωνήσαμε τηλεφωνικά με τον Δήμο Θάσου, προκειμένου να έρθουμε σε επαφή με έναν εκπρόσωπο και να μας ενημερώσει σχετικά με τις υφιστάμενες δράσεις και πράσινες πρακτικές που ακολουθεί η τοπική αυτοδιοίκηση. Έτσι, πραγματοποιήσαμε μία σύντομη τηλεφωνική συνέντευξη με την Διευθύντρια Καθαριότητας και Περιβάλλοντος του Δήμου Θάσου, Γεωργίτση Παναγιώτα, η οποία ερωτήθηκε αν υπάρχουν υφιστάμενες δράσεις για την περιβαλλοντική ανάπτυξη του νησιού και σχέδιο για προσθήκη περισσότερων κάδων ανακύκλωσης. Μια ακόμη ερώτηση που τέθηκε είναι αν υπάρχει κάποια χρηματοδότηση, είτε κρατική, είτε ευρωπαϊκή, που πρόκειται να δοθεί ή έχει ήδη δοθεί για να προωθηθεί το νησί ως πράσινος προορισμός.

Η κυρία Γεωργίτση με τη σειρά της, μας ενημέρωσε ότι ο Δήμος αποτελείται από 10 δημοτικές κοινότητες και σε κάθε Δημοτική Κοινότητα, ανάλογα με τον πληθυσμό της κάθε περιοχής, διατίθενται από 20 έως 40 κάδοι απορριμμάτων σύμμεικτων, καθώς και άλλοι τόσοι μπλε κάδοι ανακύκλωσης αντίστοιχα. Ταυτόχρονα, μας πληροφόρησε ότι ο προγραμματισμός για το έτος 2024 είναι να διπλασιαστεί ο αριθμός των κάδων σε όλες τις δημοτικές κοινότητες. Επιπρόσθετα, στα δύο μεγάλα κέντρα του νησιού, που είναι οι περιοχές Λιμένας και Λιμενάρια, υπάρχουν δώδεκα μωβ κάδοι διάθεσης ρούχων και υποδημάτων, με σκοπό επίσης, το 2024 να επεκταθεί η τοποθέτηση μωβ κάδων σε όλο το νησί. Ακόμη, μας κοινοποίησε ότι έχει αντικατασταθεί όλος ο δημοτικός φωτισμός με λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης (led).

Προχωρώντας, μας έκανε γνωστό ότι ο Δήμος Θάσου έχει υποβάλει ορισμένες προτάσεις για χρηματοδότηση, όπως είναι το πρόγραμμα ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ. Πιο αναλυτικά, η αίτηση αφορά χρηματοδότηση για χωριστή συλλογή βιο αποβλήτων, γωνίες ανακύκλωσης, σταθμούς μεταφόρτωσης απορριμμάτων, καθώς ταυτόχρονα και δράσεις ηλεκτροκίνησης στους Δήμους. Επιπλέον, έχει αιτηθεί για ένταξη στα προγράμματα του Πράσινου Ταμείου και συγκεκριμένα στα εξής παρακάτω:

1. Σχέδιο βιώσιμης αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ)
2. Σχέδιο Αστικής Προσβασιμότητας (ΣΑΠ)
3. Επιχειρησιακό για την εξασφάλιση Κοινοχρήστων και Κοινωφελών Χώρων (ΕΣΕΚΚ)
4. Σχέδιο φόρτισης ηλεκτροκίνητων οχημάτων (ΣΦΗΟ)

Τέλος, ένα ακόμη πρόγραμμα που ο Δήμος αναμένει να χρηματοδοτηθεί είναι η Ενεργειακή Αναβάθμιση Σχολικών Κτιρίων.

Προτάσεις

Με βάση τα ανωτέρα στοιχεία, διαμορφώθηκαν ορισμένες προτάσεις προς τους επιχειρηματίες του νησιού, το Δήμο και την Περιφέρεια, προκειμένου να διασφαλιστεί και να αναπτυχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη του νησιού.

Πρώτο βήμα που απευθύνεται στους επιχειρηματίες της Θάσου αποτελεί η υιοθέτηση όσων περισσότερων πράσινων προακτικών από τα τουριστικά καταλύματα. Τέτοιες πρακτικές μπορεί να είναι:

- τοποθέτηση κάδων ανακύκλωσης σε κάθε δωμάτιο ξεχωριστά,
- εγκατάσταση συστημάτων συγκέντρωσης βρόχινου νερού για χρήσεις σε εξωτερικούς χώρους,
- τοποθέτηση λαμπτήρων και συσκευών χαμηλής κατανάλωσης,
- πρακτικές διαχείρισης στερεών αποβλήτων,
- συστήματα εξοικονόμησης νερού,
- εγκατάσταση φωτοβολταϊκών,
- χρήση αισθητήρων κίνησης στις βρύσες για εξοικονόμηση νερού και ντους χαμηλής ροής,
- δωρεά τροφίμων που περίσσεψαν σε ημερήσια βάση, χρησιμοποιημένων λινών, στολών σε ανθρωπιστικές οργανώσεις
- ηλεκτρονικό check-in για μη χρήση χαρτικής ύλης κ.α.

Δεύτερο βήμα αφορά τη σύμπραξη συνεργασίας μεταξύ όλων των τοπικών φορέων, του δήμου, της κοινότητας και των συλλόγων όλης της περιοχής, προκειμένου να οργανωθούν δράσεις για υιοθέτηση οικολογικών πρακτικών, όπως είναι:

- χάραξη πεζοπορικών μονοπατιών με ειδική σήμανση βάσει των ευρωπαϊκών προτύπων που θα καθοδηγεί τους ορειβάτες και θα τους προειδοποιεί για πιθανούς κινδύνους
- καθαρισμός των μονοπατιών πεζοπορίας και αναδημιουργία τους εξαιτίας φυσικών καταστροφών
- δημιουργία μονάδας πρώτων βοηθειών και μεταφοράς ατόμων σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης από δύσβατες ορεινές περιοχές και μέρη οικοτουριστικού ενδιαφέροντος

- διοργάνωση διαφημιστικής καμπάνιας μέσω μέσων κοινωνικής δικτύωσης για ανάδειξη της γαστρονομικής ταυτότητας του νησιού και προώθηση του γαστρονομικού περιεχομένου του προορισμού

Επόμενη πρόταση, που αφορά επίσης τον Δήμο, αποτελεί η ένταξη του δήμου σε αναπτυξιακά Ευρωπαϊκά προγράμματα. Ήδη έχουν γίνει αρκετές αιτήσεις από τη μεριά του δήμου Θάσου για λήψη χρηματοδότησης που θα εξασφαλίσει στην τοπική κοινότητα τους πόρους για προμήθεια νέων εξελιγμένων συστημάτων ανακύκλωσης. Ωστόσο, η συνεχής αναζήτηση νέων και η εκμετάλλευση κάθε δυνατού χρηματοδοτικού προγράμματος πρέπει να αποτελεί κύριο μέλημα των τοπικών φορέων. Συνεχίζοντας, σημαντική, επίσης, πρόταση από μεριάς του Δήμου αποτελεί η διοργάνωση ενημερωτικών - επιμορφωτικών σεμιναρίων σχετικά με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού που υπάρχουν στην περιοχή, με έμφαση στις προστατευόμενες περιοχές, προκειμένου να ενημερωθούν και να καταρτιστούν καταλλήλως οι απασχολούμενοι στον τουρισμό.

Όσον αφορά τις προτάσεις προς την Περιφέρεια, ένα σημαντικό βήμα μπορεί να αποτελέσει η προβολή και η προώθηση του νησιού ως προορισμό οικοτουρισμού. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ανάπτυξη μιας νέας τουριστικής εκστρατείας από τη μεριά της περιφέρειας και να χρηματοδοτηθεί από πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Αυτό το βήμα έχει στόχο την ανάδειξη του νησιού ως προορισμό εναλλακτικού τουρισμού και μπορεί να υλοποιηθεί μέσα από τη δημιουργία διαφημιστικού σποτ που θα προβάλλει τον πλούσιο φυσικό πλούτο, με την έντονη ποικιλομορφία και θα αναδεικνύει τα φυσικά τοπία του νησιού και τη δυνατότητα συμμετοχής σε δραστηριότητες, όπως πεζοπορία, ορειβασία, αναρρίχηση, ιππασία, ράφτινγκ, κανόι καγιακ κ.α., διαφυλάσσοντας πάντοτε την πολιτιστική του κληρονομιά και διατηρώντας το περιβάλλον καθαρό και παρθένο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία μελετήθηκε η πληροφόρηση που έχουν οι επιχειρηματίες της Θάσου σχετικά με την «πράσινη» ανάπτυξη του νησιού, τη διάθεση τους για πράσινη μετάβαση, το ρόλο του δήμου και της κοινότητας ως προς αυτό και κατά πόσο συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος μέσω των επιχειρήσεων τους. Αφού πραγματοποιήθηκε μια βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και τις επιπτώσεις της, τα πράσινα ξενοδοχεία και την αναγκαιότητα τους και τις περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις, έπειτα μελετήθηκε η περίπτωση της Θάσου, που είναι ο προορισμός ερευνητικού ενδιαφέροντος για την παρούσα εργασία. Για τους σκοπούς της έρευνας, λοιπόν, μοιράστηκε ένα ερωτηματολόγιο αποκλειστικά στους ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων της Θάσου. Από τα αποτελέσματα της έρευνας, συμπεραίνεται ότι το επίπεδο βιώσιμης ανάπτυξης του νησιού είναι σχετικά χαμηλό. Ωστόσο, εξαιρετικά θετικό είναι το γεγονός ότι οι ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων του νησιού είναι πρόθυμοι και διατεθειμένοι να προβούν σε ενέργειες για την πράσινη μετάβαση. Επίσης, σημαντική διαπίστωση αποτελεί ότι οι ιδιοκτήτες καταλυμάτων θεωρούν ότι ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης δεν είναι ιδιαίτερα ενεργός και δεν παρέχει κάποια πληροφόρηση για την αειφόρο ανάπτυξη του νησιού. Επίσης, υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει κάποια κινητοποίηση από τους αρμόδιους φορείς για ενημέρωση και ενθάρρυνση των επιχειρηματιών για περαιτέρω προστασία του οικοσυστήματος πέραν της ανακύκλωσης υλικών. Σημαντικό γεγονός αποτελεί, ωστόσο, ότι οι επιχειρηματίες που ανταποκρίθηκαν στην έρευνα θεωρούν ότι η «πράσινη» ανάπτυξη είναι πολύ ωφέλιμη για το νησί και ότι θα προσελκύσει περισσότερους τουρίστες. Εν κατακλείδι, η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στο νησί της Θάσου βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο και η τοπική αυτοδιοίκηση δεν έχει ενεργό ρόλο στη μετάβαση για πράσινη ανάπτυξη. Ωστόσο, οι προοπτικές εξέλιξης και ανάπτυξης της βιωσιμότητας του νησιού είναι πολύ μεγάλες και το όφελος που μπορεί να αποκομίσει το νησί από την πράσινη ανάπτυξη είναι υψίστης σημασίας.

Τέλος, το νησί της Θάσου μπορεί να προωθηθεί, επίσης, ως προορισμός πολιτιστικού και θρησκευτικού τουρισμού, καθώς έχει βαθιά ιστορία και πολιτισμικό υπόβαθρο. Αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, θρησκευτικά μνημεία, προϊστορικοί οικισμοί είναι μερικά μόνο χαρακτηριστικά στοιχεία του νησιού που μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης πολλών τουριστών. Ωστόσο, η Θάσος δε φημίζεται για αυτό το είδος τουρισμού και για αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει μια ενδιαφέρουσα πρόταση για περαιτέρω έρευνα και μελέτη.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abdou, A. H., Hassan, T. H., & El Dief, M. M. (2020). A description of green hotel practices and their role in achieving sustainable development. *Sustainability*, 12(22), 9624.
- Al-Shourah, A.A. (2007). The Relationship Between Environmental Management Practices (Emp) and Hotel Performance: Emp Drivers and the Moderating Role of Perceived Benefits. *Unpublished PhD Thesis, Universiti Sains Malaysia, Pulau Pinang*.
- Aqaba, J. (2017). The effect of hotel development on sustainable tourism development. *International Journal of Business Administration*, 8(4).
- Barkauskienė, K., & Snieška, V. (2013). Ecotourism as an integral part of sustainable tourism development. *Ekonomika ir vadyba*, 18, 449-456.
- Bellato, L., Frantzeskaki, N., & Nygaard, C. A. (2023). Regenerative tourism: a conceptual framework leveraging theory and practice. *Tourism Geographies*, 25(4), 1026-1046.
- Bellato, L., & Cheer, J. M. (2021). Inclusive and regenerative urban tourism: Capacity development perspectives. *International Journal of Tourism Cities*, 7(4), 943–961. <https://doi.org/10.1108/IJTC-08-2020-0167>
- Ceylan, U. & Güven, O. Z. (2010). Review: Evaluation of Tourism Management and Ecotourism. *Journal of Applied Sciences Research*, 6(12), 1943-1952.
- Dziuba, R. (2016). Sustainable development of tourism: EU ecolabel standards illustrated using the example of Poland. *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, 19(2), 111-128.
- Dredge, D. (2022). Regenerative tourism: Transforming mindsets, systems and practices. *Journal of Tourism Futures*, 8(3), 269-281.
- Galati, A., Thrassou, A., Christofi, M., Vrontis, D., & Migliore, G. (2023). Exploring travelers' willingness to pay for green hotels in the digital era. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(11), 2546-2563.
- Han, H., L. Hsu, & Lee, J. (2009). Empirical investigation of the roles of attitudes toward green behaviors, overall image, gender, and age in hotel customers' eco-friendly decision-making process. *International Journal of Hospitality Management* 28 (4): 519-28.

- Han, H., L. Hsu, Lee J. & Sheu, C. (2011). Are lodging customers ready to go green? An examination of attitudes, demographics, and eco-friendly intentions. *International Journal of Hospitality Management* 30:345-55.
- Hussain, A., & Haley, M. (2022). Regenerative tourism model: challenges of adapting concepts from natural science to tourism industry. *Journal of Sustainability and Resilience*, 2(1), 4.
- Huuhka, J. (2018). Green Key-certification application process: Case Hotel Kalliohovi and Hotel Raumanlinna.
- Iraldo, F., Griesshammer, R. & Kahlenborn, W. (2020). The future of ecolabels. *Int J Life Cycle Assess* 25, 833–839. <https://doi.org/10.1007/s11367-020-01741-9>
- Kaján, E., & Saarinen, J. (2013). Tourism, climate change and adaptation: A review. *Current Issues in Tourism*, 16(2), 167-195.
- Kang, K.H.; Stein, L.; Heo, C.Y.; Lee, S. Consumers' willingness to pay for green initiatives of the hotel industry. *Int. J. Hosp. Manag.* 2012, 31, 564–572.
- Kapiki, S. (2012). Implementing sustainable practices in greek eco-friendly hotels. *Journal of Environmental protection and Ecology*, 13, 1117-1123.
- Kiper, T. (2013). Role of ecotourism in sustainable development. InTech.
- Koumara-Tsitsou, S., & Karachalis, N. (2021). Traditional products and crafts as main elements in the effort to establish a city brand linked to sustainable tourism: promoting silversmithing in Ioannina and silk production in Soufli, Greece. *Place Branding and Public Diplomacy*, 17, 257-267.
- Kristanti, M., & Jokom, R. (2017). The influence of eco-friendly attitudes on tourists' intention toward green hotels. In *Balancing Development and Sustainability in Tourism Destinations: Proceedings of the Tourism Outlook Conference 2015* (pp. 21-29). Springer Singapore.
- Kütting, G. (2010). Thassos. In: *The Global Political Economy of the Environment and Tourism*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9780230283312_6
- Lantitsou, K. I. (2017). Ecotourism and environmental spatial planning in mountainous traditional villages of the Thassos island. In *Book of Abstracts*.
- Lee, T. H. (2013). Influence analysis of community resident support for sustainable tourism development. *Tourism management*, 34, 37-46.

- Mbasera, M., Du Plessis, E., Saayman, M., & Kruger, M. (2016). Environmentally friendly practices in hotels. *Acta Commercii*, 16(1), 1-8.
- Mensah, I. (2004). Environmental management practices in US hotels. Retrieved from <http://www.hotel-online.com/news/PR2004.2nd/May04EnvironmentalPractices.html> on 18 April 2008
- Molina-Azorin, J. F., E. Claver-Cortes, M. D. Lopez-Gamero & Tari, J. T. (2009). Green management and financial performance: A literature review. *Management Decision* 47 (7): 1080-1110.
- Moreo, A. (2008). Green consumption in hotel industry an examination of consumer attitudes. *Master's thesis, University of Delaware, Newark, DE.*
- Njoroge, J. M. (2015). Climate change and tourism adaptation: Literature review. *Tourism and hospitality management*, 21(1), 95-108.
- Pang, S.F.H., Mckercher, B., Prideaux, B. (2013). Climate change and tourism: an overview. *Asia Pacific J. Tour. Res.* 18, 4–20. <https://doi.org/10.1080/10941665.2012.688509>
- Rukuižienė, R. (2014). Sustainable tourism development implications to local economy. *Regional Formation & Development Studies*, (14).
- Saarinen, J., & Tervo, K. (2006). Perceptions and adaptation strategies of the tourism industry to climate change: The case of Finnish nature-based tourism entrepreneurs. *International Journal of Innovation and Sustainable Development*, 1, 214 –228.
- Simpson, M., Gossling, S., Scott, D., & Hall, C. (2008), Climate Change Adaptation and Mitigation in the Tourism Sector: Frameworks, Tools and Practices.
- Sloan, P., Legrand, W. & Chen, J. S. (2013). Sustainability in the hospitality industry: Principles of sustainable operations. *Abingdon, Oxon. Routledge.*
- Sofronov, B. (2017). Impact of sustainable tourism in the travel industry. *Annals of Spiru Haret University. Economic Series*, 17(4), 85-94.
- Stronza, A. L., Hunt, C. A., & Fitzgerald, L. A. (2019). Ecotourism for conservation? *Annual Review of Environment and Resources*, 44, 229-253.
- The International Ecotourism Society. (2013). What is Ecotourism? Retrieved from: <http://www.ecotourism.org/what-is-ecotourism>.

Wachirawongsakorn P., Timsungnern U. (2015), Assessment of Friendly environment services of hotels in the lower zone of the northern region. *Journal of Environmental Management*. 11(1)

Weaver, D. (2011). Can sustainable tourism survive climate change? *Journal of Sustainable Tourism*, 19, 5–15.

Website of Green Key Global. (2017). Referred 23.11.2017. <http://www.greenkeyglobal.com>

WTTC. (2018). Travel & Tourism Global Economic Impact & Issues. *World Travel Tour. Counc. 11*.

INSETE.<https://insete.gr/wp-content/uploads/pdf/perifereies/an-makedonia-and-thraki-analisi.pdf>

<https://www.proininews.gr/thetikos-o-protos-apologismos-tis-toyristikis-periodoy-gia-ti-thaso-eos-kai-400-000-kosmos-se-mia-kanoniki-sezon/>

<https://www.greenkey.global/>

<https://www.greenglobe.com/>

ISO 14001:2015 - Environmental management systems — Requirements with guidance for use

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στο νησί της Θάσου

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί δημιουργήθηκε για τις ανάγκες διπλωματικής εργασίας με τίτλο «Βιώσιμη Τουριστική ανάπτυξη στο νησί της Θάσου» του μεταπτυχιακού προγράμματος Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων του πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και τα στοιχεία που θα προκύψουν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για το συγκεκριμένο σκοπό. Για οποιαδήποτε διευκρίνιση μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μου μέσω email: a.eleftheriadou@nup.ac.cy

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συμμετοχή σας.

*Υποδεικνύει απαιτούμενη ερώτηση

1. Επιλέξτε την ηλικιακή σας ομάδα:*

☐ 18 - 25

☐ 26 - 39

☐ 40 - 55

☐ 55 - 65

☐ 65+

2. Επιλέξτε το μορφωτικό σας επίπεδο (το ανώτατο που έχετε):*

☐ πρωτοβάθμια εκπαίδευση

☐ δευτεροβάθμια εκπαίδευση

☐ τριτοβάθμια εκπαίδευση

☐ κάτοχος μεταπτυχιακού

☐ κάτοχος διδακτορικού

☐ δεν ξέρω/δεν απαντώ

3. Επιλέξτε τί είδους επιχείρηση έχετε;*

☐ ξενοδοχείο

☐ ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα

☐ βραχυχρόνια μίσθωση

☐ bungalow

☐ camping

☐ hostel

☐ Δεν είμαι ιδιοκτήτης

4. Επιλέξτε τον αριθμό δωματίων του καταλύματος σας;*

☐ 1 – 9

☐ 10 - 19

☐ 20 – 29

☐ 30 - 45

☐ άνω των 45

5. Πόσα χρόνια λειτουργεί το κατάλυμα σας;*

☐ έως 5 χρόνια

☐ 6 - 15 χρόνια

☐ 16 – 25 χρόνια

☐ 26 – 45 χρόνια

☐ άνω των 45

6. Ως επιχείρηση κάνετε ανακύκλωση υλικών; (Αξιολογήστε την απάντηση σας)*

Καθόλου

☐ 1

☐ 2

☐ 3

☐ 4

☐ 5

Πάντα

7. Διαθέτετε συστήματα συγκέντρωσης βρόχινου νερού για χρήσεις σε εξωτερικούς χώρους;*

☐ Ναι

☐ Όχι

- ☐ Δε γνωρίζω/δεν απαντώ
8. Έχετε τοποθετήσει εντός του καταλύματος σας λάμπες οικονομίας και συσκευές χαμηλής κατανάλωσης;*
- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δε γνωρίζω/δεν απαντώ
9. Εφαρμόζεται κάποιο άλλο σύστημα για τη μείωση κατανάλωσης; *Αναφέρετε επιγραμματικά (Προαιρετική απάντηση)*
.....κείμενο σύντομης απάντησης
10. Έχετε προβεί μέχρι τώρα σε οποιαδήποτε ενέργεια για να μεταβεί το κατάλυμα σας σε «πράσινο»; (Προαιρετική απάντηση)
- ☐ Όχι, δεν έχω κάνει κάποια ενέργεια
- a. Αν όχι, με ποιο κίνητρο θα προχωρούσατε σε αυτές;
- ☐ Ιδία κεφάλαια
- ☐ Δανειοδότηση
- ☐ Χρηματοδότηση από ΕΣΠΑ
- ☐ Άλλου είδους επιδοτούμενο πρόγραμμα
- ☐ επαρκής ενημέρωση από το Δήμο
- ☐ Ναι, έχω κάνει ενέργειες
- b. Αν ναι, με τί χρηματοδότηση προβήκατε σε αυτές τις ενέργειες;
- ☐ Ιδία κεφάλαια
- ☐ Δανειοδότηση
- ☐ Χρηματοδότηση από ΕΣΠΑ
- ☐ Άλλου είδους επιδοτούμενο πρόγραμμα
- ☐ επαρκής ενημέρωση από το Δήμο
11. Είστε διατεθειμένος/η να προβείτε σε ενέργειες για να χαρακτηριστεί το κατάλυμα σας ως «πράσινο»;*
- ☐ Ναι

- ☐ Όχι
- ☐ Δεν γνωρίζω/ δεν απαντώ

12. Γνωρίζετε ποιες είναι οι προϋποθέσεις για να λάβει το κατάλυμα σας το οικολογικό σήμα;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν είμαι σίγουρος/η

13. Αν διαθέτετε κάποια πιστοποίηση οικολογικού σήματος, παρακαλώ αναφέρετε επιγραμματικά: *(Προαιρετική απάντηση)*
.....κείμενο σύντομης απάντησης

14. Πιστεύετε ότι η πράσινη ανάπτυξη θα προσελκύσει περισσότερους τουρίστες στο νησί της Θάσου; *(Αξιολογήστε την απάντηση σας)**

Καθόλου

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5

Πάρα πολύ

15. Πιστεύετε ότι η πράσινη ανάπτυξη θα προσελκύσει περισσότερο ευαισθητοποιημένο τουριστικό κοινό στο νησί της Θάσου; *

- ☐ Όχι, δε θα προσελκύσει
- ☐ Ναι, θα προσελκύσει περισσότερο κοινό, αλλά όχι ευαισθητοποιημένο
- ☐ Ναι, θα προσελκύσει ευαισθητοποιημένο κοινό
- ☐ Δε γνωρίζω/δεν απαντώ

16. Είστε πρόθυμος/η να προβείτε σε ενέργειες για να χαρακτηριστεί το νησί ως εναλλακτικός προορισμός πράσινης ανάπτυξης; *(Αξιολογήστε την απάντηση σας)**

Καθόλου

- ☐ 1

- ο 2
- ο 3
- ο 4
- ο 5

Πάρα πολύ

17. Έχετε δεχθεί αρνητικές κριτικές σε διαδικτυακές πλατφόρμες κρατήσεων από πελάτες σας σχετικά με μη περιβαλλοντικές πολιτικές του καταλύματος σας;*

- ☐ Όχι, δεν έχω δεχθεί
- ☐ Ναι, έχω δεχθεί
- ☐ Δε γνωρίζω/δεν απαντώ

18. Διαθέτει η περιοχή σας επαρκούς κάδους ανακύκλωσης;*

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δε γνωρίζω/δεν απαντώ

19. Θεωρείτε ότι η τοπική αυτοδιοίκηση έχει ενεργό ρόλο την τελευταία πενταετία σε βιώσιμες πρακτικές για το νησί της Θάσου; (Αξιολογήστε την απάντηση σας)*

Καθόλου

- ο 1
- ο 2
- ο 3
- ο 4
- ο 5

Πάρα πολύ

20. Έχετε λάβει κάποια ενημέρωση από τους φορείς του δήμου σας για το σωστό διαχωρισμό των υλικών στους κάδους; (Αξιολογήστε την απάντηση σας)*

Καθόλου

- ο 1
- ο 2
- ο 3
- ο 4
- ο 5

Πάρα πολύ

21. Κατά πόσο είστε ικανοποιημένοι από την στρατηγική της τοπικής αυτοδιοίκησης τελευταία πενταετία για την προβολή και την προώθηση του νησιού ως προορισμό εναλλακτικού τουρισμού; *(Αξιολογήστε την απάντησή σας)**

Καθόλου

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5

Πάρα πολύ